

LOVEC

XLIV. LETNIK št. 12 MAREC 1962

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto V. Dvoršek

Gospodarstvo in upravljanje lovišč

Janko Lapornik

V našem lovskem gospodarstvu smo v dobi socialistične izgradnje postavili trdne temelje za uspešen razvoj našega lova. Način lova smo prilagodili socialističnim načelom, t. j., da lov pripada lovcem in da so lovci tisti odločilni faktor, ki s svojo moralno zavestjo in obvezo delujejo na tem področju. V večino naših družin je ta napredna misel že prodrla. V nekatere bolj, v druge pa manj. Vendar današnji tempo razvoja terja tudi od ostalih družin, ki še takorekoč životarijo, da za vedno prenehajo z zastarelimi in našem lovu škodljivimi načini gospodarjenja z lovišči.

Z Zakonom o lovu so nadrejeni upravni organi poverili lovskim društvenim organizacijam lov in jim dodelili lovišča v upravljanje. Pod upravljanjem razumemo iz ekonomsko-pravnega vidika izvrševanje vseh opravil, ki neposredno vplivajo na načrtno gojitev in varstvo divjadi, izvajanje lova, prilaščanje in razpolaganje s plenom ter na vzdrževanje lovišča z vsemi tistimi faktorji, ki služijo za prehrano in neovirano razmnoževanje divjadi. Lovske družine so osnovne celice našega lovstva. Te družine so odraz naše napredne zakonodaje in njihovo delovanje mora temeljiti na načelih družbenega upravljanja. Lovski zakon izrecno pravi, da je v naravi živeča divjad »splošno ljudsko premoženje«. Lovci oziroma lovske družine pa so tiste družbene tvorbe, preko katerih naša družbena skupnost izvršuje lov. Lovci torej nismo absolutni lastniki lovišč in divjadi, temveč samo upravitelji in smo kot takšni za svoje delo odgovorni naši družbi.

Iz ekonomskega vidika je lovska družina samostojna enota, katere glavni predmet delovanja je lov. Njeno delo je tesno povezano z interesi skupnosti. Ne sme nam biti torej vseeno, kako delujejo naše družine in če izpolnjujejo vse tiste naloge, ki so jim dane. Na kratko rečeno, od lovske družine zahtevamo, da z loviščem upravlja kot dober gospodar. Najvažnejša njena naloga je, da ustvari takšen stalež divjadi, ki ga bo lovišče preneslo. Na drugi strani pa mora skrbeti, da iz lovišča pridobi maksimum naravnih dobrin, ki jih lahko dobro oskrbovano in vodeno lovišče nudi. Razen tega pa smo lovci dolžni, da razen za lovno divjad skrbimo tudi za tiste živali v naravi, ki so gozdarstvu in kmetijstvu koristne.

Po zakonskih določilih je uplenjena divjad last lovske družine, ki z njo prosto razpolaga. Vprašanje je, v koliki meri lahko družina s plenom razpolaga in kakšne obveze ima pri tem nasproti družbi. Mislím, da lahko glede teh pravic in dolžnosti primerjamo družine z ostalimi

gospodarskimi organizacijami, pri katerih je samoupravljanje po delovnih kolektivih prišlo že do polnega izraza. Delovni kolektiv samostojno upravlja z družbenim premoženjem in kot tak tudi samostojno ugotavlja in razdeljuje ustvarjeni dohodek. Ta dohodek, ko je poprej že zadostil splošnim družbenim obveznostim, razdeljuje po svoji uvidevnosti na osebne dohodke in na razne sklade, ki služijo predvsem gospodarskemu napredku ekonomske enote.

Ko govorimo o družbenem upravljanju v lovstvu, lahko sklepamo, da imajo naše družine podobne pravice in dolžnosti. Po načelih smotrnega gospodarjenja je lovska družina dolžna, da sredstva, ki jih je pridobila iz lovišča, vlaga v spremenjeni obliki nazaj. Večji del teh sredstev mora nameniti za vzdrževanje lovišča in jih vložiti tja, kjer je to za ohranitev normalnega staleža in za dvig kvalitete divjadi najbolj potrebno in koristno. Narava sicer sama skrbi za razplod in ohranitev vrste, vendar je mnogokrat uspeh tega samorazmnoževanja odvisen od činiteljev, ki jih umetno vzdržujemo v lovišču. Žal še danes mnoge družine to zanemarijajo in še vedno skeptično gledajo na vse novosti, ki se vedno bolj uveljavljajo v sodobnem lovskem gospodarstvu. Najpravičneje in zaželeno bi vsekakor bilo, da družina od lova ustvarjena sredstva vlaga nazaj v lovišče. Organizacijske stroške in druge izdatke, ki nimajo nobene vzročne zveze z lovom, pa naj družine krijejo iz rednih članskih prispevkov. Imam za zelo koristno, da se tudi pri družinah obvezno ustanovita dva sklada, to je lovski in organizacijski sklad. Takšna izločena sredstva bi precej pripomogla k izboljšanju tistih lovišč, ki so danes z divjadjo zelo revna, imajo pa pogoje, da se to stanje popravi.

Imamo še danes primere, da nekatere družine sredstva, ki so jih pridobila iz lovišča, nekoristno uporabljajo. Tako se grade na škodo lovišč lovske kočé, ki večkrat povsod niso nujno potrebne, prirejajo na stroške lovske blagajne razne otvoritvene in zaključne prireditve in še mnogo drugih in različnih stvari, ki z loviščem nimajo nič skupnega in temu ne prinašajo nobene koristi, temveč samo škodo. Razen tega pa še v mnogih družinah prevladuje praksa, da se ves plen razdeljuje med članstvo in to večkrat po smešno nizkih cenah. Finančno so te družine šibke in ne zmorejo po svoji lastni krivdi niti najmanjših investicij za lovišče.

Načelno naj bi člani pri uspešno vodenem lovišču uživali določene bonitete, vendar ta praksa ne sme iti v skrajnosti in ne sme biti v škodo lovišču.

Po obstoječem stanju v lovskih družinah, ki so v sklopu LZ Trbovlje, lahko družine razdelimo v tri skupine:

V prvo spadajo tiste z vzornim gospodarstvom. Nenehno se trudijo za izboljšanje svojih lovišč in vlagajo v to znatna sredstva. Te družine so takorekoč ekonomsko na višku in imajo pri svojem delu tudi precejšnje uspehe.

V drugo skupino spadajo družine, ki so ekonomsko močne, vendar od tega ima lovišče prav malo. Večji del dohodkov si navadno raz-

dele med seboj v obliki plena. Sredstva za napolnitev blagajne pa pridobe od raznih prireditev itd.

V zadnji skupini so pa tiste družine, ki imajo vedno prazne blagajne. V lovišče nič ne vložijo, ker nimajo denarja. Ves dohodek iz lovišča pa si prilaste o obliki deputatov.

Naslednji podatki nazorno kažejo, kako so družine v letu 1960/61 gospodarile. Podatki izvirajo iz zaključnih letnih poročil vseh družin področne LZ.

Dohodki iz lovišča v 000 din	Izdatki za lovišče v 000 din	Število uplenjene divjadi				Vrednost plena v 000
		srnjad kosov	zajci kosov	fazani kosov	jerebice kosov	
1066	1178	209	1094	109	22	1869

(Minimalna povprečna cena za divjad: srnjad 5000 din, zajci 700, fazani 500 in jerebice 200 din.)

Gornji podatki nam dajo kar zadovoljivo sliko. Saj vidimo, da so družine v lovišče vložile več kot pa jim je dalo. Vendar nam ta pregled nekoliko zakrije dejansko stanje, ker v dohodkih lovišča ni upoštevana stvarnost dobrin, ki jih je lovišče dalo, pri izdatkih pa je vračunan prispevek za lovišča 680 000 din. Zato je potrebno, da pri dohodkih in izdatkih primerjamo vsaj minimalno tržno vrednost divjadi.

Cene za posamezno vrsto divjadi so postavljene alternativno in jih je lahko vsaka družina ob tržnih pogojih, ki so veljali preteklo leto, če je le malo bolj gledala na svoj ekonomski uspeh, tudi dosegla. Primerjajmo sedaj ustvarjene dohodke lovišč s stvarno vrednostjo uplenjene divjadi. Ugotovili bomo razliko 800 000 din. To razliko so družine obdržale v naturalijah v obliki raznih bonitet, ki jih še danes v pretirani meri uživajo njihovi člani. V nekaterih družinah so te ugodnosti zelo majhne in tudi opravičene. Precej je pa še tudi takšnih primerov, kot sem že uvodno omenil, da si vso divjad med seboj razdele in plačujejo zanjo vrednost, ki danes ni več upravičena.

K temu bi navedel najbolj drastičen primer, ki zasluži vso kritiko. Tako je neka družina v pretekli sezoni uplenila 9 kosov srnjadi in 26 zajcev. Po prejšnjih cenah bi znašala vrednost tega plena 63 200 din. V zaključnem letnem poročilu pa navaja dohodek od uplenjene divjadi 8800 din, pri izdatkih pa za redno vzdrževanje lovišča din 8900 din. Mislim, da je tu vsako zanižanje osebnih koristi nesmiselno.

Danes obravnavamo pri nas lov kot dejavnost, ki prinaša ali bi vsaj morala prinašati družbi določeno ekonomsko korist. Omenjeni način gospodarjenja je spričo napredka v našem lovstvu in miselnosti večine našega članstva zelo neodgovoren. LZ Trbovlje je v tem pogledu sklenila, da je treba ob novem lovskem letu revidirati vse družinske poslovniške in jih vsebin-

sko popraviti tako, da bodo stvarno zajeli naša socialistična načela lovskega samoupravljanja.

Sedaj še nekaj besed, kako naj družine najkoristneje uporabijo dohodke lovišča. Mnogo je že bilo govora o gojitvi naše dlakaste in pernate divjadi. Mislim, da bi kakšna daljša razprava o tem bila odveč, saj skoraj v vsaki številki našega glasila oživljamo to tematiko. Teoretično je pojem gojitve vsem dobro poznan, a vendar ga vključno potrebam v praksi ne izvajamo. V zasavskih lovskih družinah je ta problem posebno pereč, saj so vse družine v letu 1960/61 porabile za krmljenje divjadi 81 000 din, za vzdrževanje lovskih naprav (preže, krmišča, solnice, napajališča, steze in drugo) pa samo 38 000 din. Povprečno znašata oba izdatka na 1000 hektarov 2800 din. Če izločimo odstrel, mislim da pri takšnih podatkih ne moremo govoriti v načrtni gojitvi.

Kaj moramo torej narediti, da to stanje v naših družinah odpravimo? V prvi vrsti naredimo načrt o prehrani divjadi za daljše razdobje. Zaradi sodobnega gozdnega gospodarstva pri nas skoraj nimamo več posek. Te poseke so bile v kritičnih mesecih zaradi bujnega in različnega rastlinstva glavni vir prehrane. Ker teh posek ni več, moramo v zameno ustvariti nekaj drugega. Pogovorili se bomo z gozdarji in kmetovalci, zorali in posejali odročne parcele, ki gozdarju in kmetu ne prinašajo nobene večje koristi. Vsak posestnik nam bo rade volje odstopil nekaj arov zemljišča, da ga bomo kultivirali s posevki, ki naši divjadi najbolj godijo. Na ta način bomo nedvomno poskrbeli za izdatno prehrano in vsaj omejili škodo, ki jo dela divjad pri iskanju hrane na poljskih kulturah. Takšne posevke bomo v jeseni pospravili in pozimi pokladali v za to pripravljena krmišča. Stroški za to delo bodo precejšnji, a zagotovili nam bodo zanesljiv uspeh. Sredstva za takšne investicije bomo zbrali s tem, da bomo uplenjeno divjad

koristno vnovčili in te dohodke vrnil v lovišče v opisani obliki.

Ker nas loči od občnih zborov malo časa, je nujno potrebno, da družine o nakazani problematiki razpravljajo in sprejmejo pred novim lovskim letom takšne sklepe, ki bodo po svoji vsebini odločno vplivali na dvig lovskega gospodarstva. Dobro bi bilo, da družine to upoštevajo že pri sestavi letnih proračunov.

Kakor že omenjeno, naj bi družine svoja sredstva, to je dohodke, ki jih planirajo v poslovnem letu, razporedile v lovski in organizacijski sklad. Uporaba teh sredstev naj bi bila strogo namenska in po tem načelu naj se planirajo tudi stroški.

Takšen predračun naj bi izgledal takole:

Lovski sklad se ustanovi iz dohodkov prodane divjačine, prodaje kož in kožuhovine, odstrelnin, pristopnine novih članov in drugih dohodkov, ki izvirajo neposredno iz lovišča.

Sredstva tega sklada bi krila tele stroške: prispevek za lovišče, vzdrževanje lovskih naprav (prež, posevkov, remiz, stez, krmišč itd.), za čuvajsko službo, zatiranje in pokončevanje roparic, lovsko škodo, za stroške lova in podobno.

Razen teh izdatkov je potrebno, da se ustanovi rezervni sklad za večje investicije kot je naselitev in nabava žive divjadi za osvežitev krvi. Takšna sredstva bi se zbirala daljšo dobo, ker se ne porabljajo vsako leto, temveč šele takrat, ko bi takšna večja investicija bila ekonomsko upravičena in uspešna.

V *organizacijski sklad* naj družine vlagajo dohodke od članarine, lovskih prireditev in ostalih prispevkov.

Sredstva tega sklada naj se porabijo za kritje stroškov administracije, vodstvo družine, za najemnino in vzdrževanje poslovnih prostorov, za stroške sej in posvetov, za strelivo in drugo.

Sredstva za gradnjo lovskih koč naj bi se krila iz dohodkov organizacije, ker naša lovišča teh investicij ne prenesejo in ne dajejo toliko dohodkov, da bi jih lahko uporabili za takšne gradnje.

V nakazanem primeru so dohodki in izdatki razporejeni po svojem izvoru in namenu uporabe. Vsekakor se med poslovanjem pojavljajo še drugi dohodki in izdatki. Takšne dohodke in izdatke naj družina razporedi tja, kamor po svoji vsebini in namenu spadajo. Morebitne primanjkljaje lovskega sklada bo družina kot dober gospodar krila iz sredstev organizacije. Nasprotno pa ne bi bilo dobro, ker bi takšna zamena škodovala lovišču, s čimer bi tudi nakazani način planiranja zgubil svoj namen.

Prepričan sem, da je opisana problematika za nekatere družine zelo pereča. Gornji napotki jim lahko koristno služijo pri bodoči sestavi oziroma dopolnitvi poslovnikov. Namen tega članka je, da družine, pri katerih je poslovanje neurejeno in nenačrtno, sedanje napake odpravijo in stopijo na pot novega, socialističnega lovskega gospodarstva.

Umetna vzreja fazanov z domačo kokljo

Biol. Janez Čop — sektor za lovstvo pri IGLG LRS

Umetna vzreja fazanov ni prav nobena skrivnost in je dostopna vsakemu lovcu. Od tebe je odvisno, s kakšno vestnostjo in ljubeznijo postopaš pri tem delu. Ne zamenjaj umetne vzreje fazana z vzrejo domačih kur! Kebčki so mnogo bolj občutljivi za hitre klimatske spremembe, kakor so padec temperature, močni vetrovi, plohe, jutranja rosa, toča itd. Tudi boleznim so v večji meri podvrženi kakor piščanci. Zaradi tega je vzreja kebčkov bolj zahtevna.

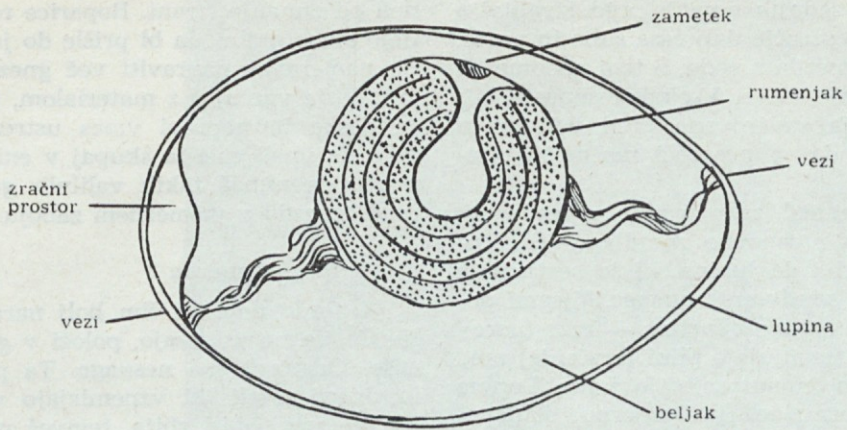
Jajca za umetno vzrejo nabavimo v fazaneriji ali jih pobereemo iz gnezd v naravi, kjer so v nevarnosti, da jih uniči košnja. Jajca morajo biti v fazaneriji skrbno odbrana po velikosti, obliki in strukturi lupine, tako da lovci dobe res kvaliteten razplodni material. Jajca odpošljamo v pletenih košarah ali kartonskih zabožkih in morajo biti dobro zavarovana pred tresljaji. Preden prispe pošiljka jajc, poskrbi za:

1. prostor, gajbo boš namestil gnezdo,
2. valilno gajbo,

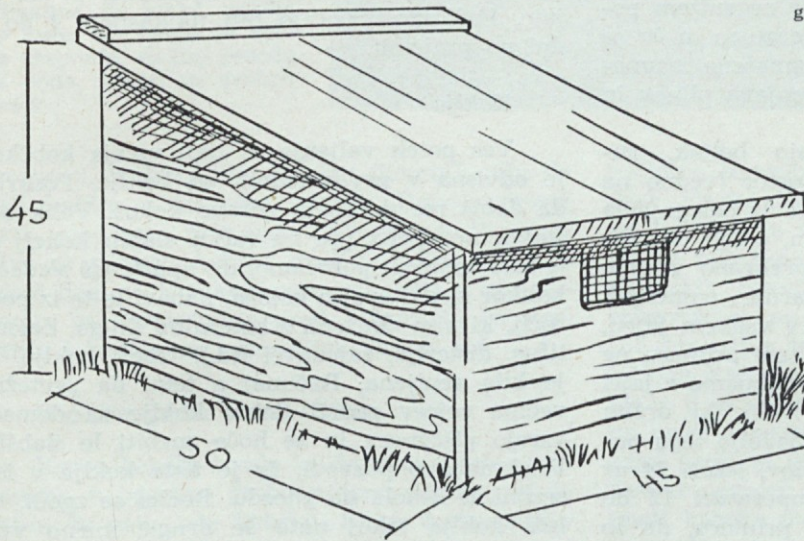
3. kokljo, ki bo valila in vzgajala,
4. vzgojno (vzrejno) gajbo s preddvorjem-tekališčem,
5. umetno (tovarniško) hrano.

Pravilna izbira mesta za valjenje

Po možnosti naj ne bo valjenje v zaprtem prostoru, n. pr. hlevih, podstrešjih, temveč na *prostem*. Gnezdo napravi v valilni gajbi na tleh, čim bolj naravno in na mirnem mestu. Okolico gnezda očisti sleherne nesnage. Zavarovano mora biti pred dežjem, vetrom in roparicami. Pravilna izbira *tal* za gnezdo je velike važnosti — ta naj bodo rahla, da lahko prepuščajo vodo. Najprimernejša so topla, humozna zemljišča. Ilovnata podlaga, ne samo da zadržuje vodo, je tudi mrzla in neustrezna. V primeru, če so tla suha, jih vsaj 24 ur pred nasaditvijo navlaži z mlačno vodo, vendar ne toliko, da bi nastale mlakuže. Tudi pozneje med samim valjenjem,

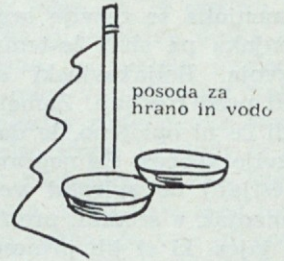
Prerez fazanjega jajca

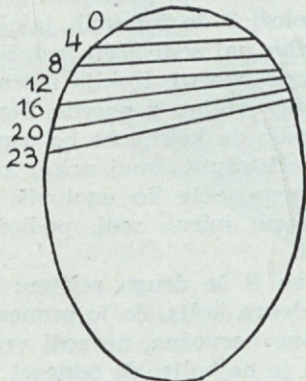
Valilna gajba

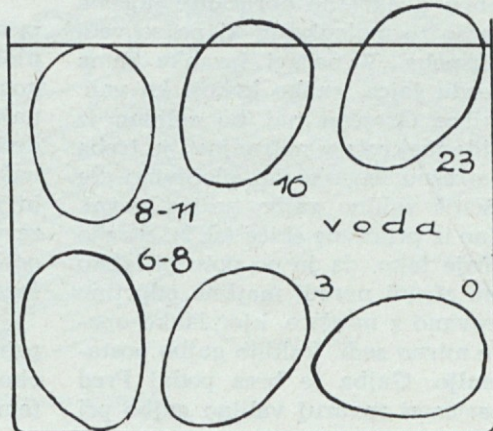
količek za navezo koklje

stopnje večanja zračnega prostora v času razvoja

položaj jajca v vodi

predvsem pa v zadnjih dnevih pred izvalitvijo kebkčkov in če je ozračje dalj časa suho in vroče, navlaži okolico gnezda z vodo. S tem nadomestiš jajcu pomanjkanje vlage. Vsekakor morata biti gnezdo in koklja zavarovana pred vetrom in sončnimi žarki, da se prepreči močnejše izsuševanje jajc.

Laže boš razumel, zakaj vse te podrobnosti, če te seznanimo z osnovno zgradbo jajca. Zunanjo plast tvori trda lupina, ki jo sestavljajo rudninske snovi, predvsem apnenec. V sami površini lupine so majhne *odprtine* — reže (pore), skozi katere se izmenjujejo plini (zračenje) med zunanjim svetom in notranjostjo jajca. Lupina preprečuje nenormalno (prekomerno) izhlapevanje vlage in krije potrebe novega organizma po apnencu. Apnene soli se izločajo v novo nastajajoči organizem samo pri ustrezni vlagi. Zato ne smemo lupine onesnažiti ali zamastiti, še manj jo pa drgniti s trdimi predmeti, da bi odstranili umazanijo. Tudi prašno okolje ni primerno za gnezdo. Razvijajoči se organizem potrebuje pravilno vlago in temperaturo in če so luknjice v lupini jajca delno zamašene z umazanijo, ni možna normalna izmenjava plinov in tak organizem v jajcu zamre.

Notranjost jajca sestavljajo beljak, rumenjak z zametkom, zračni prostor (vedno na topem delu jajca) in vezivne niti. Iz belega dela rumenjaka se razvije organizem, ostali del rumenjaka pa služi le-temu za prehrano v dobi razvoja. Beljakovinski sloj varuje rumenjak tudi pred tresljaji. Zametek je v vsakem jajcu, tudi če ni oplojeno, le da se v tem primeru ne razvije kebkček. Če nepravilno postopamo z jajci (tresljaji) se spiralni vezivni nitki, ki držita rumenjak v sredini, pretrgata. Zavaljo tega pusti jajca, ki si jih prinesel domov, *ležati 24 ur* v poltemnem prostoru pri temperaturi 12 do 16° C, da se vsebina umiri. V primeru, da so jajca že prispela, nimaš pa še koklje, obračaj jajca vsak dan za 90° v vzdolžni osi. Zakaj? Rumenjak je lažji od beljaka in če ne spremeniš lege, vezi popuste, rumenjak se prilipi ob zgornjo notranjo ovojnico in zaradi tega je jajce nesposobno za nadaljnji razvoj. Tudi v inkubatorjih je potrebno dvakratno obračanje jajc na dan. Navidezno so to malenkosti, ki pa so večkrat vzrok neuspeha. V naravi fazanka sama »obrača« v gnezdu jajca, enako kokoš, ko vali.

Valilna gajba: Grajena naj bo solidno iz desk. Da ne pride mokrota v notranjost, je treba streho obiti s strešno lepenko ali pločevino. Še boljše, ako zaščitiš valilno gajbo tudi s strani. Mere so razvidne iz priložene skice (sl. 2). Streho pričvrsti na tečaje tako, da jo po potrebi lahko dvigaš. Na čelni strani naredi majhno odprtino (okence), zavarovano z mrežico, kjer lahko opazuješ kokljo, če mirno sedi. Valilno gajbo postaviš kar na zemljo. Gajba je brez poda! Pred dlakastimi roparicami zavaruj valilno gajbo pri

tleh od zunanje strani. Roparice rade izpodkopljejo stene gajbe, da bi prišle do jajc ali kokoši! Če nameravaš napraviti več gnezd, n. pr. pet, vzemi, da varčuješ z materialom, primerno dolge deske in napravi vmes ustrezne pregrade, tako da imaš gnezda skupaj v eni vrsti. V primeru, da nimaš takih valilnih gajb za nasad, uredi gnezdo v primernem zaboju.

Priprava gnezda

Gnezdo napravi čim bolj naravno na zemlji. Če tla ne ustrezajo, položi v gajbo travnato rušo. Odstrani vso nesnago. Ta privlači mrčes in druge živali, ki vznemirjajo valečo kokljo. Tla ne smejo biti zbita, temveč rahla. Na tako očiščeno in malce poglobljeno podlago položi prav tenek sloj sveže pokošene in osušene trave. Gnezdo naj bo za spoznanje dvignjeno nad raven neposredne okolice (slika 2) tako, da ga ob močnejšem nalivu ne zalije voda. V gnezdo nasadi zvečer, ko je koklja bolj mirna, 17 do 20 jajc. Podložena morajo biti najkasneje 4 do 5 dni po prejemu.

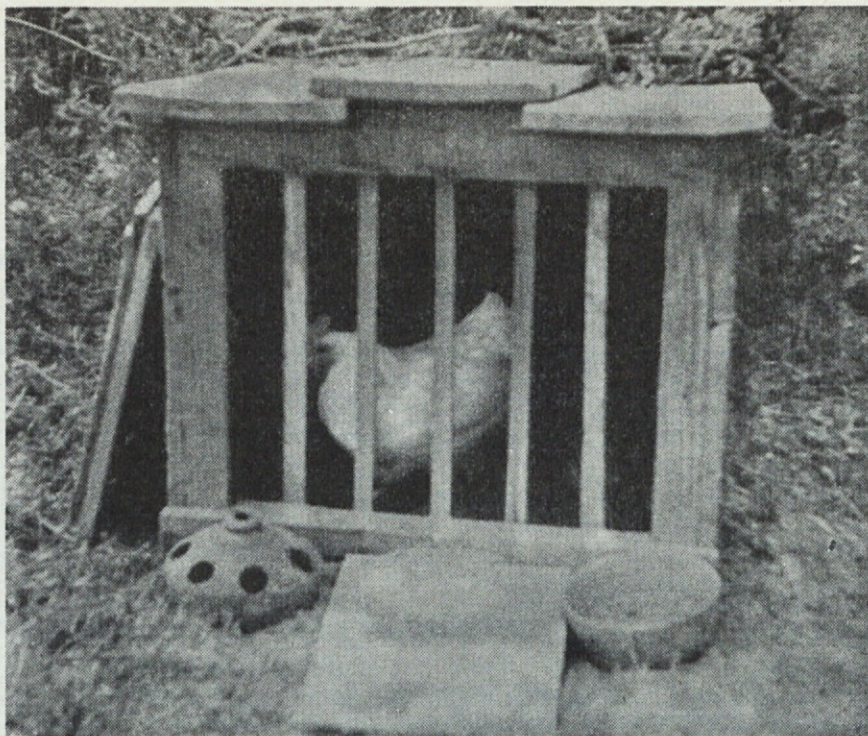
Koklja

Ves potek valjenja in tudi vzreja kebkčkov je odvisna v prvih tednih od koklje. Poskrbi, da dobiš res dobro in zdravo kokoš. Velik odstotek neuspeha gre na račun slabih kokeljev in ti zato toplo priporočamo, da *upoštevaš sledeče*: kolikor nimaš svojih kokoši, nabavi le-te iz področij, ki niso okužena z boleznimi (kuga, kolera, tifus, difterija, zajedavci itd.). Izberi kokljo, ki je bila cepljena. Računaj s tem, da pretežna večina rejcev zadrži dobre koklje za domačo vzrejo piščancev in se hoče znebiti le slabših. Pred nabavo pozvedi, če je tista koklja v isti sezoni že sedela na gnezdu. Redko se zgodi, da ista koklja takoj nato še drugič mirno vali. Koklje z garjavimi nogami niso uporabne za valjenje kebkčkov, ker se bolezen lahko prenese. Ne bo napak, če povprašaš za strokovni nasvet veterinarja. Pred nasaditvijo napraši kokoš z DDT ali drugim praškom proti mrčesu (uši, klopi itd.).

Da ugotoviš, ali bo koklja dobro valila, napravi tale poskus: V pripravljeno gnezdo v valilni gajbi položi 3 do 5 kurjih jajc in namesti kokljo. Na njih naj sedi 2 do 3 dni. Njeno obnašanje večkrat opazuj. Koklja mora mirno sedeti in ne sme vstajati z gnezda. Nervozno obnašanje je znak, da koklja ne bo uspešno valila in jo moraš odstraniti. Imej nekaj kokeljev v rezervi za zameno. Šele ko ugotoviš, da na teh poskusnih jajcih mirno sedi, podloži (zvečer!) fazanja jajca.

Svetujemo ti še drugo rešitev: Pogosto se primeri, da dobra kolja, če jo preneseš v drugo okolje, postane nervozna, ne sedi več mirno. V tem primeru je najbolje, da odneseš jajca in po

Vzgojna (vzrejna) gajba
(60 × 60 × 50 cm)
Srednja deska na strehi se odmakne, da lahko sežemo do kure. Ob strani je nočna pregrada, spodaj posoda za vodo, hrano in droben pesek

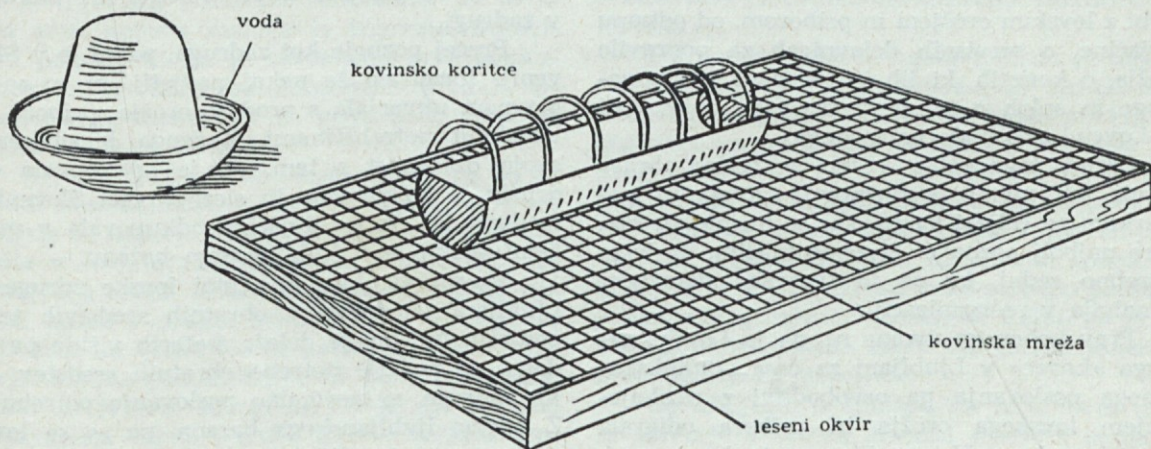

možnosti valilno gajbo k rejcu (kmetu), tako da vali koklja v domačem okolju. Seveda moraš dati rejcu zato primerno odškodnino. Po izvalitvi se morajo kebkici osušiti, nakar jih šele neseš domov. V takem primeru veljajo ista navodila za zavarovanje pred boleznimi, za ravnanje s kokljo, za namestitev gnezda itd.

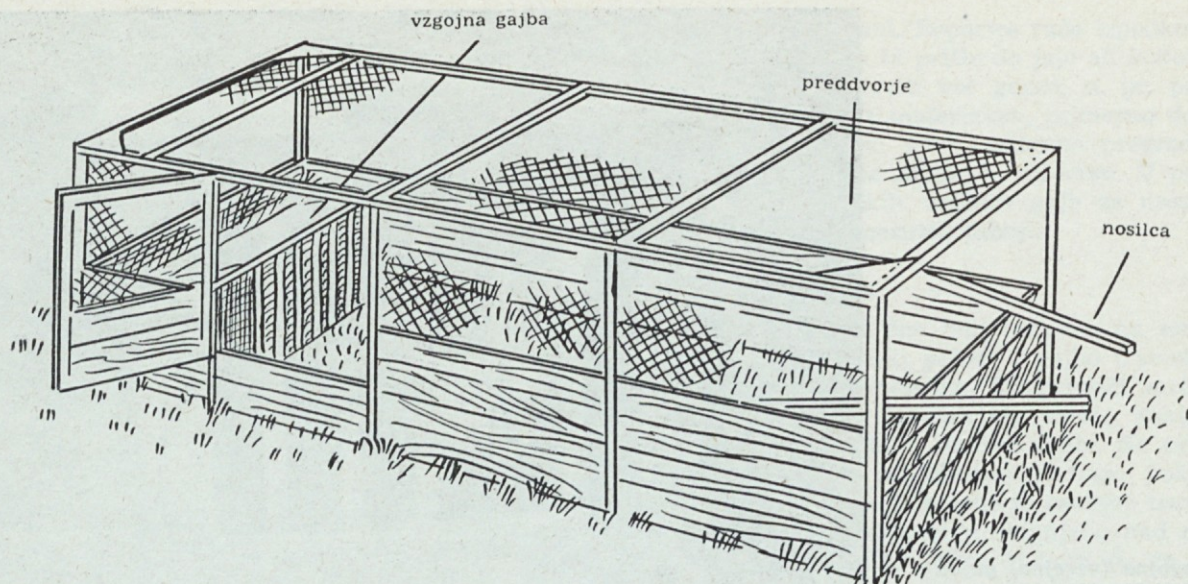
Vzgojna gajba in tekališče

Ko se kebkici izvale in dodobra osuše, prenesemo v odgojno gajbo najprej kokljo, ki je valja in nato šele kebkice. Slika 4 shematsko kaže tako vzgojno gajbo z ustreznimi merami in preddvorjem-tekališčem. Grajena naj bo za

večletno uporabo, solidno. Tla so iz močnejših desk. Streho dobro zavaruj pred dežjem s strešno lepenco in napravi tako, da se srednji del strehe odmakne (v sredini prekriva deska dve štranski). Skozi odprtino po potrebi (čiščenje, opazovanje) prideš z roko v notranjost gajbe. Tla prekrij s tanko plastjo suhe mivke zaradi lažjega čiščenja. Na čelni strani je okvir iz letvic z 8 centimetrskim razmakom. Tako koklja ne more zapustiti zaboja, kebkici pa med letvicami podnevi neovirno prehajajo ven in noter. Zvečer namesti nočno pregrado in tudi če hočeš imeti kebkice preko dneva (dež, mraz) zaprte v gajbi. Dokler se kebkici ne operijo, so zelo občutljivi za vlago, roso in dež.

Higiensko krmišče

Premakljiva vzrejna (vzgojna) gajba s preddvorjem

Vzgojna gajba s tekališčem služi prvenstveno za prvih 14 dni. V prvi dobi kebkici ne poznajo glasu koklje in brez omejitve prostora (tekališča) se porazgube. Zemljišče, kjer boš nadalje vzgajal, naj bo toplo, suho, prepustno, sončno in v mirni okolici, predvsem zavarovano pred roparicami. Zelena podlaga — trava je najboljša, ustrezna pa so tudi peščena tla. Travo spočetka na kratko striži. Pozneje to ni več potrebno. Vzgojno gajbo in tekališče *stalno premeščaj na svežo podlago* (zaradi higijene). Tako kebkice siliš, da se živahno gibljejo, ko brskajo

in iščejo hrano (žuželke) na vedno sveži površini. Če opustiš premikanje je nevarno, da se pojavi bolezen, predvsem kanibalizem. Iz »dolgočasja« se fazančki prično med seboj kljuvati in brž ko prične kebkice krvaveti, planejo ostali po njem in ni redke pogin. Slika 6 kaže praktično izvedbo premakljive odgojne gajbe s tekališčem, ki jo enostavno premeščamo po zemljišču. Vzgojna gajba je pritrjena na okvir tekališča. Velikost je $2 \times 1 \times 0,6$ m. Do višine 30 cm od tal je tekališče ograjeno z deskami, nad njimi je gostejša mreža. Se nadaljuje.

Svoji k svojim!

Valter Dvoršek

Z redkimi izjemami je bilo do danes o preskrbi z lovskim orožjem in priborom, od odkupu divjačine, o servisnih delavnicah za popravilo orožja, o koristih, ki jih imajo člani lovske zadruge in sploh o tej vrsti trgovske dejavnosti v »Lovcu« zelo malo napisanega.

Zaradi tega želim v tem sestavku obravnavati teh nekaj problemov s posebnim poudarkom na celjski bazen, ker so mi pač tu razmere najbolj poznane. Posebno mislim, da je to potrebno sedaj, ko se ta trgovska dejavnost že nahaja v reorganizaciji.

Prav nobenega dvoma ni, da je Lovska zadruge »Lovec« v Ljubljani za časa administrativnega poslovanja pa osvoboditvi z razdeljevanjem lovskega orožja in pribora odigrala pionirsko vlogo. Ustanovili smo jo lovci sami, ker je pač bila potrebna. Tudi so nesporne ko-

risti, ki so jih bili kupci deležni pri nakupu v zadrugi.

Precej pozneje kot zadruga, pa se je v Sloveniji formiralo še nekaj podjetij, ki so se v glavnem ukvarjala s prodajo orožja, pribora in ribišskimi potrebščinami. Zadruga je obdržala svojo dejavnost s tem, da je odkupovala od družin še kožuho in sicer v vsej Sloveniji, medtem ko pa je divjačino odkupovala v pretežni večini le v ljubljanskem bazenu.

Skoraj vsi lovci so člani lovske zadruge v Ljubljani ter imajo v obratnih sredstvih tega podjetja tudi svoje deleže, katerih višina pa se daleč ne pokrije potrebe obratnih sredstev, ki jih zadruga za normalno poslovanje potrebuje. Z izjemo ljubljanskega bazena, pa so se lovci večkrat spraševali, kakšne koristi imajo od zadruge v Ljubljani, ker je zadruga v pretežni

večini — bila vsaj za kmečkega lovca v ostalih krajih Slovenije, preveč daleč in preveč odmaknjena. Iz ostalih krajev Slovenije so lovci za drugo pač obiskovali ob priložnosti službenih potovanj. Res so posamezne družine pisмено naročale blago, ki so ga potrebovale, vendar pa na ta način doseženi promet ni mogel biti kaj prida velik. Z ustvarjenimi deviznimi sredstvi je za druga nakupovala v inozemstvu blago, ki se pri nas ne izdeluje. Teh blagodati pa je bil v največji meri deležen le ljubljanski bazen, ker je pač tudi zadruga morala poslovati po principu, »kdor prej pride, prej melje«. V razgovorih z lovci je bilo večkrat slišati, da je to »ljubljan-ska trgovina«, kar bo vsekakor precej držalo. Zadruga se pač ni znala približati direktnemu kupcu, potrošniku — lovcu.

Poglejmo še, kakšna je bila ta zadeva v celjskem bazenu! V Celju je bilo ustanovljeno podjetje »Jelen«, ki se je ukvarjalo približno z isto dejavnostjo kakor zadruga v Ljubljani. Ker pa je bil asortiman te trgovine ves čas njenega obstoja zelo skromen in ker je tudi strokovnost strežnega osebja bila majhna in ker tudi odnosi do lovcev niso bili ustrezni, je pred tremi leti predlagal občni zbor LZ Celje občinskemu LO, da se za to trgovino osnuje potrošniški svet.

Devetčlanski potrošniški svet, ki je bil sestavljen iz lovcev in ribičev, je krepko prijel za delo ter tako trgovini pomagal priskrbeti dodatna obratna sredstva, priskrbel registracijo za komisijsko prodajo orožja, navezal poslovne stike z vsemi grosisti v državi ter se tudi drugače zanimal za poslovanje. Če bi bilo vodstvo trgovine v organizacijsko sposobnih rokah, če bi bila strokovnost ostalega osebja z izjemo računovodske službe vsaj srednja, bi bili lahko uspehi sodelovanja tega potrošniškega sveta z ozirom na trud, ki so ga posamezni člani vlagali v razvoj te trgovine, daleč večji, kot pa so bili. Zanimivo je že to, da ves čas obstoja te trgovine ni bil v sestavi osebja niti en lovec. Kljub temu, da je trgovina poslovala rentabilno, pa to ni bila prav nobena zasluga te trgovine. Superorni položaj, ki ga je zavzemala brez konkurence, kakor tudi brezkonkurenčna prodaja industrijskega razstreliva sta povzročila, da se je vodstvo lahko uspavalo.

Kljub trudu potrošniškega sveta pa so se zaradi nesposobnosti vodstva grobe napake pojavljale še naprej. Kaj bi lahko ta trgovina navedla v svoje opravičilo, da so v teku treh let v največji lovski sezoni dvakrat zmanjkale netilke, ko so v drugih krajih bile v precejšnjih količinah na voljo. Ko je potrošniški svet preverjal vzroke pomanjkanja, ni našel opravičila. Svetu se je celo tolmačilo, da je del tovarne proizvajalca »zletel v zrak«. Svet je večkrat ugotovil, da se blago ni naročalo pravočasno, ravnatoko pa so tudi potniki iz te trgovine odhajali

brez naročil. Boljše je pač bilo potovati in obiskovati grosiste, kot pa direktno kontaktirati s proizvajalci.

Kaj bi n. pr. dejal potrošnik, če bi ga stregel prodajalec s filtco v ustih, vihal pri tem svoj nos in se pačil, ker mu je pač dim lezel v nosnice, se s stranko s filtco v ustih pogovarjal in tudi s filtco v ustih sprejemal denar, kot se je to v tej trgovini dogajalo.

Ko sem nekoč prisostvoval prodaji lovske puške, je moral lovec najprej poslušati dolgo pridigo, puško pa si je lahko ogledoval le od daleč v prodajalčevih rokah. Slučaj je bil takšen, da se je lovec skoraj moral opravičevati, ker je bil pač kupec orožja. Posebno poglavje je bilo polnjenje nabojev. Zelo pogosti so bili primeri, da si skoraj videl, kako so šibre letele po zraku. Če primerjamo samo nekaj cen, so bile naslednje:

	»Lovec« Ljubljana	»Jelen« Celje
Naboji št. 16	32.— do 36.—	50.—
Balistol	475.—	700.—

Razlika v ceni dvocevke med Celjem in Beogradom pa je znašala kar 20 000 din v korist Beograda.

Če si zahteval šibre št. 8 se ti je lahko pripetilo, da si dobil št. 10, razliko pa si ugotovil šele doma. Če pa si jo že poprej opazil in temu ugovarjal, si dobil odgovor: »št. 8 ali pa 10 je pač vseeno!« Primerov nekorektnosti do potrošnika je bilo še precej. Kot višek vsega, pa je prodajalec v tej trgovini v mesecu decembru 1961 prodal kupcu na samo osebno izkaznico pol kg črnega smodnika, 1 kg šiber št. 4 in 100 netilk. Tej prodaji je slučajno prisostvoval član protrošniškega sveta, ki je kupca pri odhodu iz trgovine takoj ustavil ter podvzel ustrezne ukrepe, da se je kupec znašel na postaji LM. Kaj kmalu se je ugotovilo, da gre za znanega divjega lovca iz Slivnice, rezultat preiskave pri njem doma pa je bil — dve neprijavljeni puški, s katerima je pridno mrharil po tamkajšnjem lovišču.

Potrošniški svet je ugotavljal, da je takšno stanje v tej trgovini nevdržno, ter zaradi tega izrekel nezaupnico vodstvu trgovine, pristojnim organom pa predlagal pripojitev trgovine za drugi »Lovec« v Ljubljani. Obenem pa je bilo tudi načeto vprašanje, če ne bi kazalo pripojiti vse trgovine z isto dejavnostjo v Sloveniji k zadruzi. Kljub nekaterim zakulisnim spletkam, ki jih je poskušalo izvesti neko sorodno podjetje v Sloveniji s trgovino »Jelen« v Celju, pa je po zaslugi potrošniškega sveta dal celjski kolektiv prvi soglasje za pripojitev.

Če izhajamo iz stališča, da je le lovec tisti, ki ustvarja v izvozu devizna sredstva in da je tudi potrošnik vseh artiklov, ki jih potrebuje pri lovu, potem je bilo stališče potrošniškega

sveta v Celju v osnovi pravilno. Vsa trgovska dejavnost okoli lova naj bi bila pod enotnim vodstvom z ingerenco soodločanja lovcev. Ta dejavnost naj bi poslovala na podlagi rentabilnega gospodarskega obračuna, na združni podlagi in z istimi obveznostmi, ki veljajo za vsa ostala podjetja, vendar v osnovi v dobrobit lovstva in članov lovske organizacije.

Če je bil v Celju v tej stroki trgovske dejavnosti to drastičen primer in mi ni znano, kakšne so bile razmere drugje, pa sem prepričan, da tudi mariborski lovci s trgovino »Fazan« v Mariboru niso mogli biti zadovoljni. Če gledamo samo opremo te trgovine, ki je še menda iz avstrijskih časov, neurejenost izložb in prah, ki se v njih nahaja, potem daje to trgovini zelo slabo izkaznico. Če trgovina do danes ni ustvarila skladov, ki bi ji jamčili vsaj dostojnejšo opremo, potem takšna trgovina ne opravičuje svojega obstoja.

Opisana situacija je nujno vodila do tega, da so se področne lovske zveze preskrbovale z materijalom v zadrugi in ga na svojem področju prodajale svojim članom. S tem se je po nepotrebnem obremenjevalo osebje področnih lovskih zvez, ki so se zaradi obstoječega stanja v tej trgovski dejavnosti spreminjale v podaljšano prodajno omrežje zadruga v Ljubljani. To je pa bil tudi nekak izhod v sili, ki pa v osnovi potrošnika ni mogel zadovoljiti.

Reorganizacija, ki je v teku in po kateri naj bi se vsa tovrstna dejavnost v Sloveniji pripojila k zadrugi »Lovec« v Ljubljani in za kar je dal pobudo »celjski primer«, je edina rešitev, če gledamo to dejavnost perspektivno. Zajeti pa bo še vsekakor potreba tudi Pomurje, ker je to po moji oceni eden izmed najmočnejših potrošniških bazenov.

Če računamo, da je zadruga v Ljubljani napravila približno 180 milijonov prometa, potem bi lahko združena podjetja, če bi zajela vso lovsko trgovsko dejavnost, napravila ca. milijardo prometa. To je že številka, ki ni nedosegljiva in nad katero se velja zamisliti. Takšna realizacija pa bo terjala mnogo organizacijskega dela in tudi sposobnosti. Mislim, da smo lovci dolžni in da je naloga nas vseh bodočemu združenemu kolektivu pomagati.

Ko bodo pripojena podjetja bodoče poslovne enote zadruga »Lovec« v Ljubljani in ko bodo v bodoče, posebno kmečki lovci deležni vseh artiklov, ki so jih do sedaj lahko nabavljali skoraj izključno v Ljubljani, se bo tudi odnos teh lovcev do zadruga spremenil. V trenutku, ko bo kupec tudi v ostalih krajih Slovenije deležen širšega in boljšega asortimana, bo tudi večji potrošnik, več bo porabil sredstev in večji bo promet zadruga.

Nobene dvoma ni, da v začetku poslovanja novega združenega podjetja ne bo vse rožnato. Potrebno bo izdelati nove pravilnike o delitvi

dohodka in osebnega dohodka, poiskati najprimernejši način družbenega samoupravljanja, zajeti celo Slovenijo v področje odkupa divjačine, rešiti kadrovska vprašanja, reševati obratna sredstva, servisne delavnice za popravilo orožja in še nekatere. Skratka postaviti popolnoma novo organizacijsko shemo podjetja.

Oglejmo si nekatere od bodočih problemov, ki bodo nastali: Smatram, da bo prvenstveno potrebno rešiti nekatera kadrovska vprašanja. Če bodo ta vprašanja zadovoljivo rešena, vsi ostali problemi ne bodo predstavljali nepremostljivih težav.

Posebno pozornost bo zadruga morala posvetiti odkupu divjačine. Dosedaj njeno dejavnost na štajerskem področju sploh ni bilo čutiti, ter so se zaradi tega pojavljala kot kupci divjačine vsa mogoča podjetja, ki so v precej primerih nudila višje odkupne cene kot zadruga. Ravno tako pa so že nekatera podjetja odkupovala divjačino od posameznih lovskih družin na podlagi deviznega obračuna. Lovske družine so predvsem v nekaterih primerih videle višje odkupne cene, niso pa videle koristi, ki jih je dosedaj zadruga nudila z nizkimi cenami uvoženih artiklov in ki so bile v nekaterih primerih nižje, kot pa je znašala njih nabavna cena. Zadruga je lahko nudila v nekaterih primerih nižje cene, ker je te bonificirala s cenami izvoženih artiklov, ki jih je dosegla pri ugodni prodaji v inozemstvo. Da je prišlo do odkupovanja divjačine po drugih podjetjih, je krivo predvsem to, ker je bila zadruga od nekaterih lovskih družin preveč daleč, bilo je premalo propagande in premalo osebnih kontaktov s posameznimi družinami. Posebno pozornost bo zato potrebno posvetiti solidnim odkupnim cenam. Ne bi se mogel strinjati s piscem članka na str. 138 v »Lovcu«, ki trdi, da so višje cene konkurenčnih podjetij le reklamnega značaja in da višjih cen praktično ne more biti, če podjetja poslujejo ob enakih pogojih. Trdim, da so višje odkupne cene konkurenčnih podjetij možne in da niso samo reklamnega značaja, pač pa so odraz njihove sposobnosti pri doseganju cen na zunanjem tržišču. Po višjih cenah ko podjetje izvaža, več lahko nudi prodajalcu na domačem trgu. Te razlike so lahko kar občutne. Pač pa so lahko stroški odkupa na domačem trgu precej isti.

Mislim, da način, da bi zadruga poslovala z lovske družinami na podlagi deviznega obračuna, ne bi imel smisla, ker bi lahko v tem primeru bodoče podjetje ostalo brez deviznih sredstev. Če računamo, da bi v povprečju posamezne lovske družine razpolagale letno z deviznimi sredstvi za nabavo ene puške, si lahko predstavljamo, kdaj bi se zvrstili vsi člani v družini, če bi hoteli n. pr. imeti isto blago.

Zadruga bo v bodoče morala imeti močno odkupno organizacijo, ki bo skrbela pri poslovnih enotah — sedaj pripojenih podjetij za nor-

Foto A. Adamič

malen dotok divjačine v zbirne centre. Ne bo odveč, če bodo bodoče poslovne enote trdno povezane z družinami in da bo osebje teh enot tudi osebno kontaktiralo z družinami in tudi obiskovalo njih občne zборе. Mislim, da zadruga pri sklepanju pogodb ne bo imela težav, če bo odkup pravilno organizirala. Posebno važni pa bodo prometni obračuni z lovskimi družinami za prodano divjad.

Kolikor bi prišlo do raznih aranžmanov s konkurenčnimi podjetji pri odkupu divjačine, bi morali biti takšnega značaja, da bi zadruga v celoti participirala na doseženih deviznih sredstvih pri izvozu.

V bodočo izvozno politiko se ne bi spuščal, vsekakor pa bo ta ob povečanem poslovanju zahtevala precej znanja, okretnosti in solidnosti v poslovanju z zunanjimi partnerji.

Poseben problem predstavljajo v ostalih krajih Slovenije servisi za popraviljanje orožja. Vsi lovci so bili dosedaj skoraj izključno navezani na Ljubljano in Kranj. To pa seveda ni najbolj idealna rešitev. Mislim, da bi bilo potrebno, da bi se pri močnejših organizacijskih enotah nahajal po en puškar. Tudi če ne bi bil polno zaposlen in rentabilen, je pa vsekakor potreben, ker si lovec želi pri nakupu, kakor tudi pri popravilu svojega orožja strokovnih nasvetov, ki jih lahko dobi le od kvalificirane osebe.

V res dovršeno izdelavo polizdelkov v izdelke, kakor tudi v popravila bivše puškarске

delavnice »Jelen« v Ljubljani nisem popolnoma prepričan. Manjkajo predvsem precizno izdelani detajli, ki jih izvežbano in strokovno oko lahko opazi. Ta pomanjkljivost pa ni nepremostljiva, treba se je le potruditi. Baje je rentabiliteto te delavnice dosedaj pokrivala trgovina. Če je to res, potem bo pač gospodarski izračun moral nujno brisati to servisno delavnico ali bodočo ekonomsko enoto. Na račun drugih se pač ne bo dalo živeti.

Ravnotako bi bilo prav, če bi zadruga v bodoče reševala vprašanje gačenja živali in sploh vprašanje kadrov v tej stroki.

Poseben problem v sedanjem stanju pa bo po mojem mnenju vprašanje obratnih sredstev. Vprašanje je, če bo zaostren finančni režim zadovoljivo rešil to vprašanje. Ne bo odveč, če bi zadruga postavila vprašanje zvišanja deležev lovcev v zadrugi. To vprašanje lovcem sigurno ne bo simpatično ter bo gotovo naletelo na precejšen odpor. Računajmo samo, kaj smo za en delež lahko kupili leta 1950 in kaj lahko kupimo danes. Pa še drug račun! Vzemimo n. pr. en vplačan delež v višini din 500, na drugi strani pa koristi, ki smo jih imeli, če smo kupovali v zadrugi. Za sto nabojev smo plačali v Celju din 5000, pri zadrugi v Ljubljani, pa smo za isto število nabojev plačali din 3200, razlika je torej samo pri 100 nabojih din 1800, ali za 500, ki smo jih vplačali kot delež, smo prihranili din 1200 letno in to samo pri nabojih.

Prav bi bilo, če bi se tudi devizna sredstva s katerimi razpolaga LZS iz naslova lovskega turizma, dajala zadrugi na uporabo v obliki posebnih dolgoročnih aranžmajev kreditiranja.

Važno je tudi, da bo zadruga v Ljubljani artikle, ki jih nabavlja v inozemstvu in ki so redki, nudila vsem poslovnim enotam na področju Slovenije, po pravičnem ključu, čigar merilo naj bi bilo število lovcev na območju poslovne enote. Ravno tako pa bo morala operirati tudi z enotnimi cenami.

Če bodo pravilno in pravočasno zajeti vsi organizacijski ukrepi, bo zadrugi ob normalnem in urejenem poslovanju zajamčena rentabilnost. Imeli bomo lahko solidno in močno podjetje, in če bomo vsi sodelovali, bomo res lahko rekli, da je to naše podjetje. Presežne komercialne dobičke pa bo lahko to podjetje kot dosedaj vlagalo v znižanje cen, vendar s to razliko, da bodo tega deležni tudi lovci iz odmaknjenih področij, ker se bo lahko zadruga sedaj s svojimi poslov-

nimi enotami približala neposredno svojemu potrošniku — lovcu. S tem bodo pa odpadli tudi vsi očitki, ki v nekaterih primerih res niso bili neopravičeni.

Mislím, da čaka dosedanji upravni odbor ravno v tem trenutku precej dela, ravno tako pa mislim, da bo pri bodočih poslovnih enotah nujno formirati članske zadružne svete, ki naj bi bili sestavni del upravnega odbora in ki naj bi celotni bodoči zadrugi pri njenem delu pomagali. Če je moja misel pravilna in če bo upravni odbor s svojimi sveti aktiven, ni nobene bojazni, da bi se to podjetje izrodilo v monopolističnem položaju nasproti lovskim organizacijam.

Mogoče bo to, kar je napisanega, dvignilo nekoliko prahu v kolektivih pripojenih podjetij — nič zato! Če bodo vsa bodoča pričakovanja izpolnjena, bomo res lahko z zavestjo napisali: »Svoji k svojim!« To je pa tudi namen in cilj tega članka.

Naseljevanje in razmnoževanje male divjadi v letu 1961

France Cvenkel

Kot v vseh dosedanjih poročilih o naseljevanju in razmnoževanju male divjadi, ki jih je objavil »Lovec« v teku petih let v zadnji številki, je tudi v tem poročilu zajeta odlovna in vzgojna sezona, ki sovпада s koledarskim letom.

Naše lovske družine so se za to leto zopet predvsem zanimale za zajce. Pri Lovski zvezi Slovenije jih je bilo naročenih skupno 1627, kar je 222 % več kot v letu 1960. Tolikemu naročilu torej ne bi bilo možno ustreči niti tedaj, če bi vsi ulovljeni zajci iz lovišč lovskih družin ostali za razplod in osvežitev krvi v domačih loviščih.

Z odločbo Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo je bilo dovoljeno odloviti v loviščih lovskih družin Slovenije 1500 zajcev, 70 % za izvoz, 30 % pa za osvežitev krvi v domačih loviščih. Odlov pa je bil dejansko naslednji:

Zap. št.	Lovišče LD in Lovska zveza	Odlovili	Izvozili	Oddali za domača lovišča
1.	Ptuj, Ptuj	142	142	—
2.	»Jože Lacko«, Ptuj	96	96	—
3.	Bresnica, Ptuj	44	39	5
4.	Sp. pt. polje, Ptuj	194	194	—
5.	Središče, Ptuj	51	48	3
6.	Ormož, Ptuj	60	42	18
7.	Petišovci, Pomurje	84	84	—
8.	Pšata, Ljubljana	23	—	23
Skupaj		694	645	49

Zajci za domača lovišča so bili poslani: LZ Koper 28, LD Dutovlje 3 in LD Subotica 18.

Iz navedenega je razvidno, da je bil odlov slab in da so bili pri tem prizadeti zlasti domači interesi. Slabemu odlovu je bilo v veliki meri vzrok deževje v decembru 1960, ko se je odlov dejansko že pričel. Zajci so šli za izvoz, za domača lovišča jih pa ni bilo. Število odlovljenih zajcev za domača lovišča se niža iz leta v leto. Lovske družine, ki so lovile zajce, niso zadostile sklepu občnega zbora LZS in odločbi Sekretariata IS za kmetijstvo in gozdarstvo o oddaji 30 % odlovljenih zajcev za domača lovišča, čeprav so vedele, da bodo v negativnem primeru obremenjene za razliko med izvozno in domačo ceno.

Za domače lovske družine je bila za zajce v spolnem razmerju 1:1 določena cena po din 1400 plus stroški za embalažo in prevoz. Toda ta cena je bila za prodajalca nasproti izvozni ceni 4470 din za zajca v spolnem razmerju 1:1 in 5400 din za zajca v razmerju 1:2 nizka. Zato je Lovska zveza Slovenije namenila LD — prodajalcu, ki odda za domače lovišče po planu LZS pomoč po din 600 za vsakega zajca v spolnem razmerju 1:1. Večja je bila seveda pomoč Lovske zveze Slovenije Lovski družini Pšata iz LZ Ljubljana, ki je — kot že več let nazaj — tudi v letu 1961 oddala vse odlovljene zajce za razplod v domačih loviščih.

Da naše lovske družine niso rade oddajale zajcev domačim interesentom, je predvsem vzrok v ceni kot tudi obveza lovskih družin ponudnikov do Lovske zadruge o oddaji določenega

Planinske kavke Foto M. Langus

števila zajcev za izvoz. Sklep oziroma predpis o 30 % oddaji odlovljenih zajcev za domača lovišča zadnja leta kljub sankcijam ni rodil posebnih uspehov. Ne bo šlo drugače, kot da bodo lovske družine, ki hočejo zajce za svoja lovišča, morale zanje nuditi višjo ceno. Z obveznimi oddajami smo v našem gospodarstvu namreč že zdavnaj končali. Zato je občni zbor Lovske zveze Slovenije 18. novembra 1961 ukinil sklep o obvezni oddaji zajcev za domača lovišča. Jasno, da s tem problem zajca ni rešen. Kljub poročilom iz nekaterih področij, da se je stalež zajca popravil, naša lovska statistika v merilu Slovenije še vedno beleži nazadovanje zajčjega staleža. S tem v zvezi je omembe vredno, da je Veterinarski oddelek FAGV oziroma Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, ki tudi vrši patološke in parazitološke preiskave bolne in poginule divjadi, v letu 1961 ugotovil na Koprskem primere nevarne zajčje bolezni bruceloze.

Zanimanje za jerebice je bilo pri naših lovskih družinah v letu 1961 nekoliko manjše kot v letu 1960. Pri Lovski zvezi Slovenije je bilo skupno naročenih 850 jerebic, kar je 11,5 % manj kot prejšnje leto. Zanimanje za jerebice se je zmanjšalo delno zato, ker se je njihov stalež po naših loviščih nekoliko popravil, največ pa zato, ker so ostale prošnje lovskih družin za jerebice skozi vrsto let zapored neuslišane.

Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je dovolil odloviti v loviščih lovskih družin skupno 1000 jerebic. Zaradi mile zime pa je bilo odlovljenih le 27 jerebic in to v loviščih LD Brdo in LD Šentvid pri Ljubljani. Znano je, da gre jerebica na krmišče in torej tudi v past le v skrajni sili, ko zaradi trde snežne skorje ne more več do tal.

Odlovljene jerebice so bile spuščene v lovišču LD Šentvid pri Stični. LD — kupec je plačala jerebice v spolnem razmerju 1:1 po din 400, LZS pa je prodajalcu pomagala za vsako oddano jerebico z din 300, tako je prodajalec prejel za vsako jerebico po din 700.

Jerebice imamo danes sicer po vseh loviščih, kjer so osnovni pogoji za njihov obstoj. Potrebni pa bi bili posebni ukrepi za zvišanje njihovega staleža. Jerebica namreč ni samo koristna za kmetijstvo, saj je priznana uničevalka raznega poljskega mrčesa in plevela, važno postavko predstavlja tudi z vidika inozemskega lovskega turizma. Znano je, da v Slovenijo prihaja največ italijanskih lovskega turistov in ti se predvsem zanimajo za jerebice. V letu 1961 se je odstrelna taksa za jerebico dvignila od pol dolarja kar na dva dolarja. Vendar se zato zanimanje s strani inozemcev za lov na jerebice ni prav nič zmanjšalo, nasprotno, še povečalo se je. Toda za pravega lovca predstavlja zadovoljiv stalež koristne divjadi v lovišču bogastvo, ki ga tudi dragocena deviza ne more odtehtati. Področne lovske zveze morajo pri potrjevanju odstrelnih planov paziti, da odstrel jerebic ne bo šel v škodo lovišč.

Že vrsto let se vodijo brezplodna pogajanja o uvozu skalnih jerebic iz Makedonije. Naš Kras jih nujno potrebuje, pa tudi nekateri drugi predeli, kjer so že nekoč bile. Sicer je makedonska kotorna nekoliko manjša od naše, tudi njena razplodna doba je zgodnejša, a pripada isti vrsti kot naša in bi se pri nas gotovo aklimatizirala.

Nekatere naše lovske družine so se začele navduševati za rdečo jerebico, katere domovina je jugozahodna Evropa, posebno Španija. Pametneje pa je ohraniti našo poljsko jerebico, ji pomagati v zimskem času in zopet oživiti naše skalne predele s kotorno, kakor pa uvajati novo divjad. Vsekakor pa bo za nas poučen primer na Koprskem, kjer so se odločili, da uvozijo 15 parov rdečih jerebic.

Razmnoževanje fazanov s spuščanjem 8 do 10 tedenskih fazančkov iz fazanerij v lovišča, z razpošiljanjem fazanjih jajc po lovske družinah s preseljevanjem odraslih fazanov v druga lovišča in z reševanjem gnezd ob košnji se je nadaljevalo tudi v tem letu v velikem, toda nekoliko manjšem obsegu kot v letu 1960. To pa je z ozirom na razmeroma dober stalež fazanov po naših loviščih razumljivo.

Zanimanje za odrasle odlovljene fazane se je v tem letu nepričakovano dvignilo. Pri Lovski zvezi Slovenije jih je bilo skupno naročenih 250, kar je za 550 % več kot v letu 1960.

Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo je sicer dovolil v loviščih lovskega družin Slovenije odloviti skupno 600 fazanov, petelinov in kur, a jih je bilo odlovljenih le 197. Iz lovišča LD Kog pri Ptujju je bilo odposlanih 35 fazanov v

lovišča novomeških lovskih družin, iz lovišča LD Središče pri Ptujju je bilo odposlanih 31 fazanov in fazank GLZ v Beograd, 10 pa v lovišče LD Kanal (LZ Gorica), v lovišče LD Kanal jih je bilo odposlanih še 21 iz gojitvenega lovišča Grmada-Vurberg, iz lovišča Pomurja pa jih je bilo razposlanih 100 v lovišča LZ Maribor.

Kupci so plačevali odlovljene fazane vsaj v spolnem razmerju 1 : 3 po din 700, LZS pa je prodajalcu dala še 500 din regresa na vsakega odlovljenega fazana.

Iz fazanerij je bilo skupno razposlanih oziroma spuščenih v lovišča lovskih družin 2238 8 do 10 tedenskih fazančkov, kar pa je 33,5% manj kot v letu 1960. Iz fazanerije Vurberg je bilo odposlanih LD Medvode, Tomišelj, Komenda, Iga vas, Grosuplje in Brezovica (vse LZ Ljubljana) skupno 323 fazančkov.

Iz fazanerije LD Kupšinci v Prekmurju je bilo odposlanih LD Črnomelj 91 fazančkov.

Iz voljere LO Sp. Ptujsko polje so bili odposlani v LO Grosuplje 103 fazančki.

LD Pšata je poslala LD Postojni in Trnovo (LZ Postojna) skupno 300 fazančkov, lovski družini Dobrepolje (LZ Kočevje) pa 36 fazančkov.

Gozdno gospodarstvo Maribor je poslalo LD Grosuplje 85 fazančkov.

Iz fazanerije Zavoda za gojitev divjadi »Fazan« — Beltinci je bilo odposlanih v lovišča LZ Gorica skupno 400 fazančkov, v lovišča LZ Videm-Krško pa 600 fazančkov.

Ob tej priliki je treba omeniti pomembno akcijo LZ Videm-Krško, ki je skupno s hrvatskimi lovskimi društvi izvedla pomembno naseilitveno akcijo fazanov ob hrvatsko-slovenski meji.

Uprava uzgajališta divljači »Jelen« iz Beograda nam je za osvežitev krvi poslala v Vurberg 150, na Ig 20, v Pšata 60 in v Grosuplje 70 fazančkov.

Kupci so plačali fazančke iz domačih fazanerij po din 400, iz uprave »Jelen« po din 600, LZS pa je regresirala prodajalcu vsakega fazančka po din 600. Skupno je LZS pri nabavi fazančkov pomagala lovskim družinam z 1 milijonom 88 330 dinarji.

Iz fazanerij je bilo odposlano po lovskih družinah skupno 3791 fazanjih jajc, kar je za 25,8% manj kot v letu 1960. Lovske družine so plačevale jajca po din 50, Lovska zveza Slovenije pa je pomagala kupcu z regresom po din 70 za vsako jajce. Skupni znesek regresa LZS za jajca je znašal v tem letu 255 370 din.

Iz fazanerije Vurberg je bilo razposlanih 2614 jajc in sicer: eni LD iz LZ Gorica 400, eni LD iz LZ Trbovlje 50, eni LD iz LZ Postojna 55, eni iz LZ Ptuj 50, dvema LD iz LZ Kočevje 150, petim LD iz LZ Ljubljana 460 in 22 LD iz LZ Celje 1449.

V fazaneriji Vurberg je bilo podloženih 435 jajc, iz katerih se je izvalilo 294 kebčkov, kar

Spomladanski stalež 1959, 1960 in 1961 polovskih zvezah:

Lovska zveza	Površina v ha			Zajci			Jerebice			Fazani			Kotorne		
	1959	1960	1961	1959	1960	1961	1959	1960	1961	1959	1960	1961	1959	1960	1961
Celje	5 000	5 600	6 000	1 800	1 200	1 500	2 350	1 840	3 600	—	—	—	—	—	—
Gorica	9 338	9 898	9 825	1 882	1 828	1 740	5 655	6 699	2 310	—	—	—	1 490	1 770	1 684
Kočevje	2 785	1 860	2 430	385	341	460	230	308	302	—	—	—	—	—	—
Koper	6 787	4 229	4 074	4 337	3 636	3 709	1 549	2 588	3 840	—	—	—	—	—	—
Postojna	—	2 969	2 783	—	1 819	1 494	—	357	368	—	—	—	—	—	—
Kranj	4 042	3 900	2 780	1 185	1 554	1 479	816	1 281	1 532	—	—	—	—	—	—
Ljubljana	7 305	7 295	7 438	6 911	7 201	6 639	5 033	6 044	6 858	—	—	—	—	—	—
Maribor	7 237	7 867	7 587	3 499	3 055	3 207	9 624	9 553	11 279	—	—	—	—	—	—
Novo mesto	10 962	9 239	9 071	3 600	3 448	4 223	2 801	3 169	3 899	—	—	—	—	—	—
Pomurje	7 003	6 692	6 322	3 499	6 201	6 428	11 374	8 942	11 398	—	—	—	—	—	—
Ptuj	7 137	6 615	7 058	3 240	1 949	2 851	9 690	12 550	15 682	—	—	—	—	—	—
Trbovlje	7 588	2 676	2 605	3 427	305	259	4 052	383	524	—	—	—	—	—	—
Videm-Krško	—	5 076	5 140	—	3 896	3 489	—	5 198	5 797	—	—	—	—	—	—
Skupaj	75 182	73 916	73 113	39 806	36 433	37 478	53 654	58 912	67 339	2 415	2 664	2 870	2 415	2 664	2 870

Pripomba: V letu 1959 so lovišča LZ Postojna spadala pod LZ Koper in lovišča LZ Videm-Krško pod LZ Trbovlje.

znaša 67 %. Valjivost jajc iz Vurberga je bila torej tudi v tem letu zadovoljiva. Tudi po lovskih družinah je bila valjivost jajc iz Vurberga kar dobra, saj je procent izvaljenih kebkov nihal okoli 60 % od podloženih jajc.

Iz fazanerije Pšata je bilo razposlanih skupno 677 jajc in sicer: štirim LD iz LZ Ljubljana 433, eni LD iz LZ Kočevje 30, trem LD iz LZ Trbovlje 154 in eni LD iz LZ Novo mesto 60 jajc.

Za osvežitev krvi naših fazanov pa smo iz fazanerije Ceminac-Belje dobili za Vurberg 300, za LD Domžale 100 in za LD Gorica tudi 100 fazanjin jajc.

Fazanjih jajc je bilo razposlanih po lovskih družinah toliko, kolikor je bilo naročenih. Rezultati valjenja so bili na splošno zadovoljivi, medtem ko je bilo pri vzreji še vedno mnogo neuspehov. Uspehi bi bili lahko vsekakor boljši, ker je bilo o vzreji fazančkov napisanega že dovolj.

Važen problem pri razmnoževanju fazanov in jerebic po naših loviščih je reševanje gnezd ob košnji. Nevarnejše od navadnih kos so motorne kosilnice, ki jih je po naših njivah in travnikih vedno več. Zato so bila v maju 1961 razposlana vsem lovskim družinam, ki imajo v svojih lovišč pretežno malo divjad, navodila za reševanje gnezd ob košnji. Navodila je izdelal

Lovski sektor Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije in so bila pred kratkim objavljena tudi v »Lovcu«. Ta inštitut je v povezavi z Lovsko zvezo Slovenije pripravil po področnih lovskih zvezah in družinah tudi vrsto strokovnih predavanj o razmnoževanju male divjadi, zlasti fazanov.

Po več letih načrtne gojitve smo uspeli, da je danes fazan naša dokaj razširjena in razmerno zelo številna divjad. Baje je v nekaterih loviščih fazanov celo preveč, posebno fazank. Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo je izdal celo nekaj dovoljenj za odstrel fazank. Kolikor gre res za prenaseljenost oziroma za nepravilno spolno razmerje, bi bil odstrel starih fazank sicer upravičen, v naših pogojih pa bi bolj na mestu odlov živih fazank. Več lovskih družin bi jih kupilo za razplod v svojih loviščih. O prenaseljenosti fazanov se pojavljajo resni dvomi. Fazan se sicer od časa do časa pojavi v nekaterih predelih v večjem številu kot normalno, a se potem razseli drugam, kjer so zanj tudi zadovoljivi življenjski pogoji.

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je mnenja, da je v primerih, kjer družine predlagajo posebne ukrepe z ozirom na nepravilno spolno razmerje ali sicer prevelik stalež fazanov, vršiti normalen odstrel in odlov živih fazank.

Stekleničica v nahrbtniku

Pravijo, da se na Martinovo dogajajo v kletih čudne stvari. Vino postane »staro« in »pravo« vino. Nič čudnega torej, če smo na ta dan sedeli pri Pogorelcu, vaškem gostilničarju, in modrovali. Vsi vemo, da imajo gostilničarji radi večkrat na leto »Martinovo«. Mi pa smo hoteli vedeti, kaj bo nastalo iz vina na pravi Martinov dan. Beseda da besedo in ugotovili smo, da smo vsi iz vrst zelene bratovščine. Ko pa je nekdo silno resno oznanjal »resnico«, da je lahko lovec le tisti, ki je »nekoliko nagnjen na levo«, je razgovor še posebno oživel. Ta večer sem med veselimi, zabavnimi ter pikrimi lovskimi zgodbami, slišal tudi tole:

Naš Silvester je bil star lovec. Drl nam je zajce, lisice, kune pa tudi mačke in prodajal zbrano kožuhovino. Kadar je bil lov, je imel glavno besedo. Odlično je poznal vsa stojišča in stečine. Bil je resen in le redkokdaj se je nasmehnil. Vedno je bil strog in vse je moralo iti kot na vrvi.

Imeli smo hudo zimo in sneg je kmalu zapadel. Bilo ga je kar precej in trd, da je zajec tekkel kot po blazini. Pes jo je zlahka ubiral za njim. V takem smo se zbrali neko nedeljo na razpotju, da bi zaigrali zajčjemu rodu mrtvaški

Poslednji koraki

Foto T. Hafner

ples. Četrt ure je že minilo, odkar smo prišli prvi na zbirno mesto. Silvester je bil z nami. Teptali smo z nogami in hukali v roke. Nekdo se spomni in seže v nahrbtnik: »Fantje, dajmo ga požirek, da nas zagreje!« Silvester ga je pokusil prvi. Nenavadno je bilo to jutro njegovo razpoloženje. Tu in tam se je prav v kotu stisnjenih ustnic pojavil rahel nasmeh. S posebnim občutkom zadovoljstva je prijel za steklenico in nastavil. Med tem je eden med gonjači prišepnil svojemu sosedu: »Silvester je šel danes skozi vas. Gotovo se je ustavil pri Drajcu ali Požarniku. Oba imata dobro slivovko.« Silvester je močno potegnil in podal steklenico naslednjemu: »Na, pokusi ga še ti, da boš bolje videl!«

Bilo je malo lovcev in steklenica je šla iz roke v roko, nekajkrat naokoli. Naslednje četrte ure je minilo hitro. Dejali smo: »Kdor je mislil — ta je prišel.« Razdelili smo se na strelce in gonjače ter se domenili, kar je bilo potrebno. Silvester je razlagal in jezik se mu je čudno zatikal. Kaj se mu ne bi. Vsi so ga spoštovali in vsak, ki je imel v nahrbtniku stekleničico, jo je ponudil Silvestru: »No, Silvester, pokusite še mojo.«

Strelci so odšli, gonjači pa so čakali, da jim rog naznani začetek. Tokrat je bil tudi Silvester z njimi. Spoštoval je lovske običaje in nosil puško na levi strani. Tudi psa — posavskega goniča — Črta, je držal z levico.

Ni bilo dolgo, ko nekdo od gonjačev zakliče: »Fantje, slišim rog, gremo!«

Silvester, ki se ves čas ni premaknil z mesta, se je zdaj hotel prestopiti, ker je bilo treba iti v pogon. Nihče ni ničesar slutil in vendar so ga opazovali, kako bo naredil prvi korak, kjer je stal nepremično pol ure, rahlo, komaj opazno zibajoč se v kolenih. V desnici je imel palico, saj je bil star že 65 let, se naslonil nanjo, dvignil počasi in previdno levo nogo in napravil korak. Vsi so se zadovoljno oddahnili z mislijo, da »bo že šlo«. Silvester pa ni ničesar mislil. Topo je zrl v gladko in zasneženo pot in se pripravljaj, da dvigne še desno nogo. Vsi so ga še gledali in pozabili, da je rog naznanil začetek lova. Silvester je čutil nemo prisotnost lovcev-gonjačev. Leno je dvignil glavo, da bi videl, kaj vendar počno ti njegovi lovci. V tem trenutku pa je pozabil ravnati z nogami. Iznenada mu je zmanjkalo tal. Črt je z živalskim instinktom odskočil za dolžino jermena. Silvester pa je tresnil z vso težo telesa na zmrznjena tla. Zakrtil je z rokami. Puška mu je zdrknila z ramena in udarila ob ledeno skorjo — in rezko je počilo v hladno zimsko jutro.

Nihče se ta trenutek ni zavedal, kaj se je pravzaprav zgodilo. Ko je omahnila Silvestrova roka in je dlan počasi spuščala jermen, na katerem je bil pripet Črto in ko je kri oblila njegov obraz, je bilo že prepozno karkoli storiti

za Silvestrovo življenje. Vsi so okameneli. Vse se je zgodilo tako hitro, tako enostavno, tako nepričakovano, da prvi trenutek ni bilo mogoče doumeti, da je prav zdaj nekdo zgubil življenje.

Iznenadeni in prestrašeni niso opazili, da sedi ob poti v snegu še eden z ranjeno nogo. Z roko pokriva rano, kri pa mu sili med prsti in kaplja na beli sneg.

V naslednjem hipu so vsi priskočili k Silvestru, a ta je bil že mrtev. Noben klic ga ni več obudil. Rog je naznanil konec lova.

Ne zavedajoč se, je segel — zdaj ta, zdaj oni z roko do žepa nahrbtnika, kjer je tičala stekleničica, ki je povzročila nesrečo. Vest v lovskem srcu je kljuvala in glava je bila polna prišepetavanja mrtvega Silvestra: »Zakaj si mi dal piti, zakaj!« — »Kako se je mogel napiti od tistega požirka, ki sem mu ga dal...« Tako so se pogovarjali med sabo in nihče ni hotel priznati, da je bilo teh požirkov skoraj toliko, kolikor je bilo lovcev in, da je Silvester pil že pred lovom. Občutek krivde je tlačil kakor mora.

Komisija je opravila svoje in zaključek je bil sramoten in žalosten. Silvestrovo hišo je napolnila žalost. Lep in velik je bil Silvestrov pogreb. Ob odprtem grobu so se vrstili govorniki, a Silvestra niso obudili.

Zamislili smo se in se vprašali, kako je pa pri nas z alkoholom?

Ivan Grögl

Foto V. Dvoršek

Kar se šestletni Francek uči, bo France znal

Še enkrat — več logike!

Članek dr. J. R. »Nekaj splošnih pripomb h gojitveni problematiki divjadi v Lovcu 3/1961, moj odgovor pod naslovom »Več logike« (Lovec 5/1961) in članek pod istim naslovom izpod peresa dr. J. R. v Lovcu 8/1961 je izzval med lovci precej razprav, žal pa bolj malo odziva v našem lovskem glasilu. Da ni nihče iz avtorjevega ožjega kroga zavzel svojega stališča do nekaterih predlogov in trditev, čeprav vem, da vsi z njim ne soglašajo, pa se danes ne čudim več. Menim le, da naj bi razprave v našem glasilu ostale na nekem primernem nivoju. Mislim, da sva si z avtorjem v nekaterih mislih edina, kajti tudi sam se navdušujem za vsak lovsko pravičen način lova in mirno priznam, da mi je najljubši ravno individualni lov. Z obema rokama podpišem tudi zahtevo, da je nujno, da ima vsaka družina izlozene pse za delo po strelu. Tako dolgo dokler to ne bo urejeno, bodo imeli vsi naši lovci za lovsko pravičnega lovca kaj trpek priokus. Mnenju, da bo naš novi republiški lovski zakon nujno moral predpisati za določeno površino lovišča uporabnega psa donašalca ali krvoslednika. To bo prisililo one lovske družine in lovce, ki stoje danes še ob strani, da si te pse priskrbijo ali pa jim prepovedati lov. Jedro problema pri lovu na zajca pa je drugje. V svojem članku sem povedal, da smo v celjskem okraju kljub vsem negativnim vplivom, ki jih poznamo in priznamo, uspeli dvigniti stalež in odstrel zajca. To ne pomeni, da negiramo hude posledice, ki jih ima za stalež male divjadi kmetijska mehanizacija, strupena škropiva, umetna gnojila itd. Posledice poznamo, saj jih imamo priložnost opazovati v kmetijski najbolj mehaniziranem predelu v naši državi to je v Savinjski dolini. Te zgube skušamo izravnati na vse načine in upam, da je dr. J. R. poznana naša brošura o vzreji fazana in jerebice, ki v obširnem poglavju obravnava protiukrepe, ki smo jih dolžni lovci podvzeti, da ohranimo primeren stalež v naših loviščih. Tak protiukrep pri gojitvi zajca je, da skušamo zgube izravnati s pravilnim načinom lova. Zavedati se namreč moramo, da je divjadi pri hitrem napredku naše civilizacije pričelo primanjkovati še nečesa, to je miru. Danes niso več redki primeri, da orjejo s traktorji ponoči s pomočjo žarometov in mislim, da niso več daleč časi, ko nam bo intenzivno kmetijstvo s stalnim nemiro po naših poljih prizadajalo iste izgube kot s strupenimi škropivi. Takšno stanje in pa dejstvo, da nas danes namesto 4 ali 5 lovcev lovi v lovišču 20 ali 30 in to vsi z enakimi pravicami, narekuje potrebo, da se pri lovu omejujemo. V celjskem okraju smo uspeli vse družine prepričati, da so opustile individualne in skupinske love na zajca ter izvajajo samo še skupne love. Z uspehom smo zadovoljni, kajti stalež in odstrel rasteta iz leta v leto. Kot dokaz nam lahko služijo tudi številke o odstrelu zajca s področja zvez, kjer družine še vedno dovoljujejo individualni lov. Tu se odstrel stalno giblje v istih mejah ali celo pada.

V svojem prejšnjem članku sem omenil dognanja inozemskih lovskih strokovnjakov, ki so ugotovili, da samice bolje drže v ložu kot samci. Dr. J. R. je moj sestavek površno prebral in tudi napačno tolmačil. Osebnostno ne verjame tem dognanjem in trdi, da vpliva na obnašanje zajca izključno vreme. Menim pa, da je to tolmačenje le nekoliko preprosto. Vsem lovcem nam je znano in lahko

vsak dan v lovišču opazujemo, da so pri vseh živalskih vrstah samci bolj previdni v svojem obnašanju. In zakaj to ne bi bilo tudi pri zajcu? To zadržanje lastnosti najdemo že omenjeno v znanem delu »Diezels Niederjagd«, kasneje so te ugotovitve podkrepili še mnogi drugi in v najnovejšem času tudi češki raziskovalci. Žal so raziskovanj v tej smeri pri nas zaradi ozkih razmer nemogoča.

Nerazumljiva pa so mi izvajanja dr. J. R., ko razpravlja o pravilnem spolnem razmerju pri srnjadi. Na njegove pripombe v zadnjem članku lahko le povem, da dognanja, da je naravno spolno razmerje pri srnjadi 1:1, niso plod raziskav pred 50 leti. Takrat je dejansko v Nemčiji pri gojitvi srnjadi velično drug veter in je bil odstrel srne ali mladiča za lovca velika sramota, srnjak pa je bil zrel za odstrel šele kot šesterak. Novejša dognanja pa temelje na spoznanju, da se naravno spolno razmerje oblikuje v vseh nedotaknjenih loviščih v razmerju 1:1, to je v spolnem razmerju v kakršnem se porajajo mladiči.

Znan lovski strokovnjak in ekspert za srnjad dr. Erhard Ueckerman (Lov. znanstv. inštitut Göttingen) obravnava v svojem novejšem delu »Das Rehwild und sein Standort« tudi spolno razmerje ter ima za naravno razmerje 1:1. Dr. J. R. bo pač moral dokazati in utemeljiti nasprotno to je, da je spolno razmerje v korist srn boljše in naravniješe ter v korist razvoju srnjadi. Dr. J. R. posveča veliko skrbi osveževanju krvi pri srnjadi. Načini pa, ki jih predlaga, so delno že v rabi. Na lovih na zajca, to je tri mesece v letu, lovimo s psi in hkrati preganjamo srnjad, seveda ne v deveto faro. Kajti tudi srnjad se ne pusti goniti v nedogled in se vrača v večjih ali manjših krogih. Čemu bi bil potreben odstrel na brakadah, mi ni jasno, posebno še, ker si lahko predstavljam, kaj vse bi obležalo na dlaki. Ta odstrel bi se kaj težko imenoval »gojitveni« ter bi zelo malo malo pripomogel k osvežitvi. Tudi avtor sam bi v lastni družini, kjer si člani po njegovi navedbi skozi vse poletje niso znali poiskati pravih srnjakov, doživel neprijetna presenečenja. Mislim, da je bistvo problema pri gojitvi srnjadi in sploh divjadi dandanes v naših loviščih, v pomanjkanju poklicnih lovcev. Članstvo, ki je v glavnem obremenjeno s poklicnim delom in ima le malo časa, si vsaj v prostem času želi oddiha in lovskega užitka. Zato imamo danes na voljo vedno manj članov, ki so pripravljeni opravljati razna gojitvena dela, ugotavljati za odstrel zrelo divjad in vršiti odgovoren odstrel srn in mladičev itd. Za vsa ta dela nam manjkajo strokovnjaki-poklicni lovci, ki jih bomo morali s časom imeti v vseh naših loviščih, če nečemo, da bo naše delo ostalo polovičarsko.

Pri srnjadi bo vsekakor potrebno skrbeti, da bo stalež v skladu z življenjskimi možnostmi, ki jih nudijo lovišča. Hkrati bo potrebno skrbeti za izboljšanje lovišč s krmnimi njivami in nuditi srnjadi, kjer je to potrebno, tudi zimsko krmljenje. Naša naloga bo, da poskrbimo za naravno spolno razmerje, ki preprečuje sorodstveno paritev in zagotavlja osveževanje krvi. Zakaj srnjak se mora za srno in svoj življenjski prostor boriti. Končno moramo skrbeti za selekcijo tudi s pravilnim gojitvenim odstrelom. Če bomo za vse to poskrbeli pri gojitvi srnjadi, sem prepričan, da uspeh ne bo izostal.

Slavko Kovač

„Še mnenje tretjega“*

Prosim, da v »Lovcu« objavite naslednje: V mojem odgovoru na članek S. K. »Več logike« sem v zadnjem odstavku izjavil, da na nestrokovno in žaljivo diskusijo ne odgovarjam več. Ne vem, iz kakšnega vzroka je uredniški odbor ta odstavek črtal, da se s tem moj odgovor nekam čudno, brez pravega zaključka konča. Zato sem prisiljen k članku K. Stagoja iz Velenja »Še mnenje tretjega« dati nekaj pripomb:

Jaz nisem nikoli in nikjer propagiral individualni lov na zajca in tega tudi nisem nikjer napisal. Opisal sem samo prednost in lepote enega in drugega lova. Trdil sem samo, da se za vsak lov navdušujem, če se le lovsko pravilno in pravično izvaja, pa nič več. Ne vem, kako moreta trditi K. S. in K. Stagoj kaj takega? Sem član dveh lovskih družin, častni član LD Škofja Loka in aktiven član LD Sorško polje. Nikoli nisem izrazil v teh družinah želje po individualnem zajčjem lovu, imel pa sem celo na lovske posvete predavanje, kako naj se skupni lov na zajca pravilno izvaja. Tovariš Stagoj naj se o tem prepriča pri teh družinah. Trditev S. K. in tov. K. Stagoja pa je vsaj izmišljotina, če že ne kaj hujšega. Preden vržemo besedo na papir, jo moramo, tov. Stagoj, dobro pretehtati, sicer lahko postane včasih nerodna reč.

Nekaj novega pa mi je v članku tov. K. Stagoja, da z individualnim lovom na zajca preti lovski družini propast. V zadnji številki »Lovca« je prav zanimiv članek Toneta Černača: »Zajci na Dolenjskem«, kjer opisuje pisec lovsko moralo in etiko pri nekaterih lovskih družinah na Dolenjskem. Da je tako žalostno stanje pri teh družinah, je vzrok ta, da najbrž posamezni člani skrivaj skrbijo bolj za domačo kuhinjo kot pa za skupno družinsko blagajno. V naši lovski družini pravimo takim lovcem: »legalizirani lovski tatovi«, ki jih pri najmanjšem prestopku takoj izključimo iz družine. Tipi takih članov lovskih družin so pogibelj za družino, ne pa individualen lov na zajce. Tov. Stagoj, če imate v vaši družini kaj takih članov, posnemajte nas, pa boste videli, da si bo družinska blagajna hitro opomogla.

* S tem zaključujemo razpravo o tej temi. Ur.

LD Laze: na prašiče Foto B. Pavčič

V isti številki Lovca je tudi zelo zanimiv članek J. Čopa o vzreji fazana na Češkoslovaškem. Jaz bi ta članek še nekoliko dopolnil. Na Češkoslovaškem je bil lov že pred vojno na veliko višji stopnji kot je bil pri nas, in je še danes. Tam gre letni lovski plen male divjadi v visoke stotisoče, če ne milijone. Tudi obstajajo na Češkem neke lovske družbe, ki na splošno temelje na zakupnem sistemu. Vsakokrat se zbero lovci na določenem zbornem mestu in vodja lova določi na enega psa po dva, kvečjemu po tri lovce. Če pa je na zbornem mestu več lovcev, kot je določil vodja lova, morajo preostali ta dan zapustiti lovišče. Meni se zdi ta navada in postopek zelo umesten in koristen. Kaj pravite k temu Vi, tov. Stagoj?

V bodoče ne bom odgovarjal na nestrokovno ali celo žaljivo diskusijo. S tem je moja polemika zaključena! Pa brez zamere.

Prof. dr. Jože Rant

Muhasti Šilar

Noč je še ležala nad vasjo, ko sem v spremstvu laježa psov zapustil rojstno vas Livek. V puško potisnem pet nabojev, jo denem čez ramo, daljnogled pa okoli vratu ter jo počasi maham še po težko vidni cesti proti namenjenemu cilju, Hlebišču. Ko zavijem s ceste na Livške Ravne, sem v kolovozu žel roso s poležene velike trave ob straneh poti. Počasi grem skozi »Ravno«, to je travnik, ki se vleče v kotlino, kjer se rada pase srnjad. Ura v zvoniku Livške fare je bila štiri in za zalaz prezdodaj. Naslonim se na kup drv, si prižgem cigareto in čakam, da se zasvita. Nedaleč od mene je bil smrekov gozdič. Obrnem se v tisto smer in poslušam sovo. Ker sem pozabil vleči, cigareta ugasne. Ponovno si jo prižgem in tako osvetlim sebe in kup drv. Ko blisk švigne izza kupa srnjak, ki močno zaboka in steče v smer Ravšce. To me je tako zmedlo, da sem odvrgel vžigalice, cigaretni čik pa goreč vtaknil v žep. Pričelo se je daniti. Visoko okoli zelenega Kuka se je ovijala siva meglica,

znak, da dežja ne bo. Toda Krnsko pogorje je bilo zavito pod vrhom v težke črne oblake. Za Krnom v smeri Triglava je že odmevalo grmenje in bliski so švigali proti Rombonu. Naš stari vremenoslovec pod Fajfo je tudi kazal, da dežja ne bo, ker je sever močno pihal v smer Tolmina. Z opazovanjem vremena sem prišel na konec senožeti Hlebišč in na vrh velike obširne senožeti Sore, kjer sem že leto dni vedel za zvitega srnjaka šilarja. Prav po grebenu te senožeti se vije stari italijanski strelski jarek iz prve svetovne vojne z betonskimi bunkerji. Eden teh bunkerjev mi je bil za skrivališče in opazovališče.

Iz bunkerja se ti odpre tudi krasen razgled, lepa Soška dolina od Kobarida do Tolmina. Seveda ob tej jutranji uri je vsa dolina pod meglo, tako da bistrre Soče ne vidiš. Iz megle je molela edino le cerkvice sv. Lovrenca, kjer počivajo smrtni ostanke »goriškega slavčka« Simona Gregorčiča. Sedem v bunker, puško čez kolena, daljnogled na oči in pre-

gledam vse sumljive točke, če bi se kje pokazal moj stari znanec, navihani šilar.

Čakam, sedim in opazujem. Prepričan sem bil, da šilar ni daleč od mene, ter da se gotovo pokaže. Ob desni strani bunkerja je rastel grmič. Pričnem lomiti vejice, nasajajoč jih pred se, da bi bil bolj zakrit. Ob gozdu Bavšce se naenkrat zgame nekaj rdečega. Daljnogled mi pokaže šilarja, ki obrača samo glavo in svojo slabo trofejo ter gleda v smer bunkerja. Odmaknem daljnogled, prislonim puško in čez cev opazujem kot kip stoječega šilarja. Upal sem, da bo ubral smer proti meni in tako prišel na strel. Plačal bi ga rad za škodo, ko mi je preteklo leto ogulil vse mlade macesne. Misli so mi uhajale v leto nazaj, ko sva se nekajkrat srečala in letos že šestič. A vse zalezovanje, maskiranje in čakanje je bilo jalovo. Šilar je stal, stal nepremično kot štor. Počasi se s puško v roki uležem, se oprem na zemljo, pomerim po cevi, zaprem desno oko — srnjaka nikjer. Odprem oči, srnjak stoji na mestu. Sprevidel sem, da je predaleč in pri tem pomislim, koliko prednost ima daljnogled na puški. Vdal sem se ponovnemu čakanju na ugodnejši trenutek.

Ura je bila komaj nekaj minut čez peto, saj sonce še ni trave ogrelo in ne rose posušilo. Minila je cela ura, polna razočaranja in napetih trenutkov. Zato sem trdno sklenil, da ga moram prelisiti za vsako ceno. Šilar je še vedno stal na mestu, opazoval, vse slišal in obračal le glavo in svojo trofejo. Minilo je spet dobrih 10 minut in ves čas sem ga opazoval z daljnogledom. Najmanj je bil pozoren na moj laški bunker. Prepričan sem bil, da dolgo ne bo več opazoval, da prične smukati travo in se mi približa. A bil je račun brez krčmarja. Srnjak poskoči, se na mestu obrne in že je bil v Bavšci na varnem, jaz pa z dolgim nosom. Za to jutro sva končala. Hočeš, nočeš, vozi prazen domov. Očak Krn je imel še vedno temno kapo in tudi moja volja je bila siva. Gredoč domov sem delal v travo široko gaz in otepal zadnje kaplje jutranje rose. Spremljala me je zgolj podoba planinske lepote.

Popoldne ob petih vzamem košček kruha in sira in jo mahnem po isti poti nazaj. Bila je sobota in drugi dan nedelja — dan počitka.

Ustavim se v Bavšci in grem naravnost v moje opazovališče. Sonce se je nagnilo že za Matajur, pod Strmolem se je pričelo že mračiti. Prepričan sem bil, da šilar pride. Na piko sem si vzel preseko, kjer je zjutraj odskočil v gozd in ker sem vedel za njegove stečine. Med čakanjem sem gledal tudi Kobariško s Stolom, Kaminom, Rombonom, Krnsko pogorje z Rdečim robom, krasen slap in lepo Soško dolino in polno drugih lepot. Pred menoj je stal sivi Krn s štirimi globokimi prepadi, z lepo planinsko kočjo, iz katere sem večkrat opazoval vse naše domače kraje, Slovensko Benečijo in tja do morja lepo ravnino Furlanijo. Z daljnogledom sem pregledal vse Drežniško lovišče, katerega sem večkrat prehodil v lovu in partizanstvu. Gledal sem prostore, kjer sva s starim skušenim Krnarjem lovila in je mnogim gamsom populil čop in mnogim lisicam odrli gorak kozuh. Spomnil sem se med drugim tudi Ciferča, ki je trdil, da težko hodi, ker ima na nogi deset prstov in deset kurjih oces. Videl pa sem prizor, ko je pes lovil zajca. Ko je Ciferč videl, da gre zajec v nasprotno smer je tekel za njim in pretekel psa in zajca, pokleknil in ustrelil zajca. Ciferč pravi, da je najboljši recept za kurja očesa, če tečeš za zajcem.

Omeniti še moram, da je na mojem levem bregu senožeti, tik ob gozdu vzdolž pobočja Kolorvata, električna napeljava za naše livške vasice. Žarki so obsevali to električno napeljavo in pogled mi je večkrat ušel v tisto smer. Tam sem pod žico v mladem grmičevju opazil nekaj sumljivo rdečega.

Bilo je precej daleč in ker sem gledal iz svetlega v senco pod gozd, nisem mogel kaj prida razločiti. Nekaj je bilo treba brž ukreniti in odločil sem se za zalezovanje, da ugotovim vsaj, kaj je.

Spustim se iz skrivališča in na široko obkrožim senožet Sore. Plazil sem se po vseh štirih, največ po trebuhu, tako da mi je večerna rosica umivala obraz, kakor bi lezel oblečen iz vode. Med posnejanjem naših plazilskih prednikov, se mi žival zgubi iz vida. K tlom pritisnjen opazujem in čakam, z mokrim rokavom brišem rošno cev puške, pripravljen na strel. Pred menoj je stal star štor češnje in tja jo počasi potegnem. Zadovoljen, da sem prišel do zasilnega skrivališča, se pošteno oddahnem. Šine mi v glavo — kam piha veter. Veter vleče proti meni, dober znak. Ko tako nestrpno čakam in opazujem, se spet nekaj prikaže izza grmovja. Pogledam skozi daljnogled — srnjak. Še preden ga natančno ogledam, se obrne in zgine. V sredini tega gozda Bela skala, pa leži majhna senožet Bajsove. Sklepal sem, da jo bo srnjak mahnil vanjo. Ker je vse to v smeri proti domu, sem jo

ubral tja. Torej, zadnji poskus. Na sebi nisem imel nitke suhe obleke, ves znojen sem bil in srce mi je tolklo od rekordnega teka. Na namenjenem mestu sedem kar na mokra tla, klobuk odvržem, puško pripravljeno in čakam. Gotov sem bil, da srnjak pride. Čakam nekaj minut, zadnji čas je bil, slišim zlom suhe veje. Puško k licu in že se prikaže srnjak. Meni nič, tebi nič, priskače iz gozda naravnost proti meni, da sem videl prsi, glavo in rogovje. Srnjak obstane, se ne gane in obstoji začuden, iznenaden. Bilo je res že temnačno, na glavi opazim rogovje. Pogledam po cevi, pogledam še enkrat, pomerim — pritisnem — strel — skok v zrak — padeč. Repetiram, srnjak se vzdigne in se postavi počez. Pomerim — sprožim, srnjak pade, spet repetiram, a srnjak obleži in se ne gane več. Še vedno pripravljen na strel, gledam srnjaka na tleh, odmev zadnjega strela se razgublja po Loški dolini. Do srnjaka naštejem sto sedemnajst korakov. Ko mu dvignem podvito glavo, spoznam svojega znanca, navihanega šilarja. Stemnilo se je in podvival sem se, da pridem s težkim bremenom pred nočjo do ceste, saj sem imel še daleč do doma. Vso pot sem premišljeval, koliko »stopinj« me je stal ta zviti šilar in skoraj nisem verjel, da je sedaj na mojem hrbtu.

Simon Hrastl
LD Livek

Foto M. Kemperle

Kamniška Bistrica, Bela

Kje si moj stari...

Nedeljsko jutro, precej vetrovno in skoraj hladno, me najde že globoko v lovišču, saj vendar ne moreš spati, če ti v mislih stalno roji stari. Že se nad Pohorjem kaže lahna sivina, znanilka novega dneva, kajti škrjanček že poje celo uro. Počasi se mu pridruži še drozg in tudi taščica se oglasi nekje globoko v grapi. Šumenje vetra v vrhovih starih smrek in borov, ki se kot strahovi majejo in premikajo — so že razločnejše vidni in me zdramijo iz premišljevanja. Dolina, še pogreznjena v nočno temo, molči, ni udarcev tovarniških kladiv, ki jih ob delavnikih slišim v skrajni kot našega lovišča. Iz megle je zrasla Peca in Uršlja kakor dva demona, ožarjena od prvih sončnih žarkov, bdita nad dolino — dva nema čuvarja.

Imam občutek najsrečnejšega človeka na svetu, sam med svojimi varovanci, ki se bodo vsak trenutek pokazali, previdno in počasi izstopajoč, kot brezpravni, v večnem strahu pred nečim neznanim. Ob komaj vidnem robidovem grmu se premakne še nerazločna senca, stoji kakor vkopana in preskuša zrak. Slišim samo rahlo hrzanje, spet se premakne samo za korak, skloni glavo in jo takoj spet dvigne, nepremično opazuječ. Starina je, si mislim. Počasi neopazno leze daljnogled k očem, res je stari. Še vedno stoji kot kip, mora se prepričati, če je res sam, kajti večkrat si je mislil, da je, pa ni bilo tako. Samo sreča, da je bil oni drugi bolj neroden in ga je že kaj izdalo. Le daljnogled je dvignil pa zadel v gumb. — Zgolj močno bokanje je nato še odmevalo, potem spet teden dni nič. Danes se kaj takega ne sme zgoditi, saj bo kmalu prsk in potem starega morda ne bo nikoli več na to prijazno jaso, kjer se sestajava že dalj časa. Le sreča, da on zame še ne ve.

Skoraj je že dan, pod mano leži megleno morje — od Podjune pa vse tja do dravskih elektrarn. Nehote se spomnim take podobe iz Norveške, kjer sem kot mornar vozil po njenih fjordih. Takšna je ta slika, samo da je še lepša, saj imam pred sabo srnjaka, ki so mu štete minute. Počasi dvignem puško, prst se krivi do prvega členka. Srnjak sunkoma dvigne glavo. Kakor talec se mi zdi, ki hoče očitajoče še nekaj zaklicati, češ ubij me, če že ne moreš drugače. Potem pa omahne tam, kjer se je toliko let srečno izmuznil, danes pa mu je bila usoda tako strašno neprizanesljiva. Oprosti mi, stari, saj bom tudi jaz enkrat prišel za teboj. Ne moreva biti večno samo midva, tudi mladi hočejo živeti, imajo pravico, kakor sva jo imela midva, ti do danes, jaz pa ne vem kako dolgo. Rumenordeče telo se je umirilo, siva glava z nekdanj močnim, sedaj že upadajočim rogovjem, je nepremično ležala v rosnii travi. V njegovih očeh nisem videl očitka. Sklonim se in nalahno pobožam močni vrat, ki se je še pred nekaj trenutki ponosno sklanjal nad rosno travo.

Od sedaj bova vsak dan skupaj. Mogoče boš videl, kako bom jaz enkrat ugasnil kakor si danes ti. Zato moraš v dolino, saj ne moreš zahtevati, da bi vedno jaz hodil k tebi. Imam že pripravljen prostor za tebe na steni, med tvojimi, katerim si bil marsikdaj skoraj preveč gorak, najbolj, kadar se ti je prebudila strast, ki je nisi mogel brzdati.

Prelestno jutro, kakršnih je malo — vse ožarjeno od vzhajajočega sonca. Zdi se mi, da stopam po preprogi, stkani iz samih biserov, ki se leskečejo na vsaki travni bilki. V nemi govoricci se meniva sedaj s starim in niti ne vem, kdaj sva prišla v dolino, kjer ne bova več tako sama kakor sva bila pred nekaj urami v tvojem kraljestvu, kraljestvu mojega starega.

Avgust Kramberger

IZ LOVŠKEGA OPRTNIKA

Poslednja trofeja

Planina, to je hrib na zahodni strani naše vasi Predgrad, na katerem je lepa senožet, krog in krog pa jo obdaja mlad jelov in bukov gozd. Na to senožet rada prihaja na pašo srnjad, ker se počuti varno kakor v ograjenem vrtu. Tu sva z mojim pokojnim možem neštetokrat opazovala gozdne živali.

Sedela sva na vrhu senožeti, pod staro bukvo in tiho čakala. Komaj je sonce zatonilo, je že kraj naju v gozdu počilo dračje in že se je pokazala srna, včasih sama, včasih z mladičem ali je izstopil srnjak, ki je iskal družico.

Nekega dne, ko se je jelo mračiti, je prišvedral iz gozda medved in se ustavil pod starimi mogočnimi hruskami, tepkami, ki še stojе ob vznožju košenice. Previdno je brskal po suhem listju. Mogoče je občutil miško, ki je smuknila pred njim v svoj domek ali pa je našel medno tepko, kdo ve. Vem le, da sem se zelo bala in bila v skrbeh, ker bi morala proti domu prav mimo teh tepk, pod katerimi se je mrcina ustavil. Mož me je pomiril s stiskom roke in odšla sva po drugi poti.

Leta 1957 sva na tej senožeti pričakala srno z dvema mladičema. Kako prijetno je pri duši, ko lahko neopažen opazuješ to ljubko žival. Srna se je mirno pasla, le od časa do časa je prisluhnila v zrak. Mladiča sta razposajeno skakljala ter se trkala z glavo ob glavo, dokler šibkejši ni popustil. Mož mi je pojasnil, da sta srnjačka. Ta srna z mladičema nama je bila v prijetno razvedrilo in večkrat sva jo šla opazovat. Kadar nisva utegnili, sva družinico gledala z daljnogledom od doma z okna najine sobe. To pa le zjutraj ko je Planino pozlatilo sonce, da je bil prekrasen pogled na srnjo družino, ki je bila videti veliko lepša in živahnejša kakor zvečer. Neki dan je prišla srna le z enim mladičem. Zastonj sva čakala več dni, da bi se vrnil drugi srnjaček. Ni ga bilo več.

Drugo leto sva videla le enega srnjaka in mož mi je rekel, da je to eden izmed lanskih mladi-

čev. Ta je poleti prišel tudi na klic. Mož ga je priklical le zato, da sem ga videla ob blizu. Bil je lep velik in zelo živahen, na rogovju pa se mu je poznalo, da je še mlad. Tudi noben drug naših lovcev ga ni uplenil, kar se mi je zdelo tako lepo in dobro. Videla sem ga še pozno v jeseni in prihodnje leto od spomladi skoraj vsak drugi ali tretji dan.

Dne 26. julija 1959 je bila nedelja. Rano je mož neopaženo nekam zginil. Ker je bil že resno bolan in slaboten, smo bili zanj v skrbeh, ker je tako na skrivaj odšel. Ko tako ugibamo, kam bi ga šli iskat, se pokaže na vratih in skrbi je bilo konec. »Kje si pa bil,« otroci in jaz hkrati vprašamo. »Srnjaka sem šel iskat,« nam je potešil radovednost, »na Planino, tistega najinega.« Kar strah me je postalo. Mož me je samo mirno gledal, obraz mu je bil v nekakšnem zadoščenju žalosten, oči so mu bile vlažne, usta in brada sta mu drhtela. »Da, moja mala,« je rekel, »tistega... to je moja poslednja trofeja.«

Utihnili smo, stisnilo nas je pri srcu, saj smo vsi dobro vedeli, da naš tatek ne bo več dolgo hodil na lov. Prvi se je zbral on sam: »Jožko,« je rekel zraven stoječemu sinu, »pojdiva ga iskat, mama nam bo pripravila jetrca. Zadel sem ga, a nositi ga več nisem mogel.« In odšla sta.

Kmalu sta se vrnila s srnjakom. In res, bila je to poslednja trofeja, nič več ni šel na lov. Le v gozd je šel in na Planino opazovat in gledat njemu tako ljubo divjad, ptičke in naravo.

Ob drugi obletnici prerane smrti svojemu nepozabnemu možu in dolgoletnemu članu LD Predgrad, Jožetu, napisala v spomin žena

Marija Rade

Varda — prašiči!

Pogoni na zajce so končani, pri nekaterih je padla še kakšna lisica, morda je bila med plenom še kakšna srna, če načrt odstrela ni bil izpolnjen. Ker prištevamo srnjad k velikemu lovu, ji seveda privoščimo kroglo, kar je

varno le v razglednem lovišču, najbolje med grmičevjem. Tu in tam priženo psi še kakega prašiča pred puške ali svinjo z dvema, tremi jesenci. Lovci skoraj nestrpno čakajo prvega snega, da jim pokaže sveže sledove črnuhov, ker bodo njim veljali zimski pogoni posebne taktike in vrste.

Divji prašič se kmalu privadi spremenjenim razmeram, čeprav se najbolje počuti v vlažnih tihih gozdovih, kjer najde dovolj naravne hrane. Prav tako mu je življenjska potreba kaluženje. V vlažnih gozdovih izruje v vrhnji plasti užitne koreninice, ličinke in razen mrčes, v preperelih štorih mišje gnezdo, v jeseni pa je njegova glavna hrana dozorelo in odpadlo divje sadje, želod, žir, jagodičje in plodovi na njivah. Priljubljena mesta za počitek čez dan si izberejo divji prašiči ob zaraščenih izlivih potokov in rečic, zadovolje pa se tudi z gostim grmičevjem v osojnih grapah. Če takih pogojev ne najdejo, se nekega dne izsele in se potepajo po deželi, dokler ne zavohajo primeren miren življenjski prostor.

Evropski divji prašič je prednik našega domačega prašiča. V stoletjih razvoja se je primešala še kri neke azijske vrste. Zunanosti ne bi opisoval, ker je splošno znana, saj prodajajo mesnice v zimskem času večkrat meso divjih prašičev. Divji prašič ima izredno dolg mišičast rilec, s katerim preorje trdo ledino do dvajset centimetrov globoko. Da je na obdelanem svetu hud škodljivec, vemo. Merjascu zrastejo dolgi ukrivljeni ostri čekani, ki so lovcem zaželeni trofeja. Iz hrbtnih ščetin izdelujejo dobre čopiče in krtače.

Divji prašič je doma v vseh evropskih deželah do 55 stopinj širine. Največ jih je na Poljskem, Čehoslovaškem in Madžarskem, pri na pa jih imamo v vseh republikah.

Lovci dobro vemo, da je divji prašič plašna, zvita, hrabra in tudi nevarna divjad. Čez dan počiva v goščavi, pozno zvečer pa se tiho odpravi na »pašo«. V vročem poletju si poišče tudi

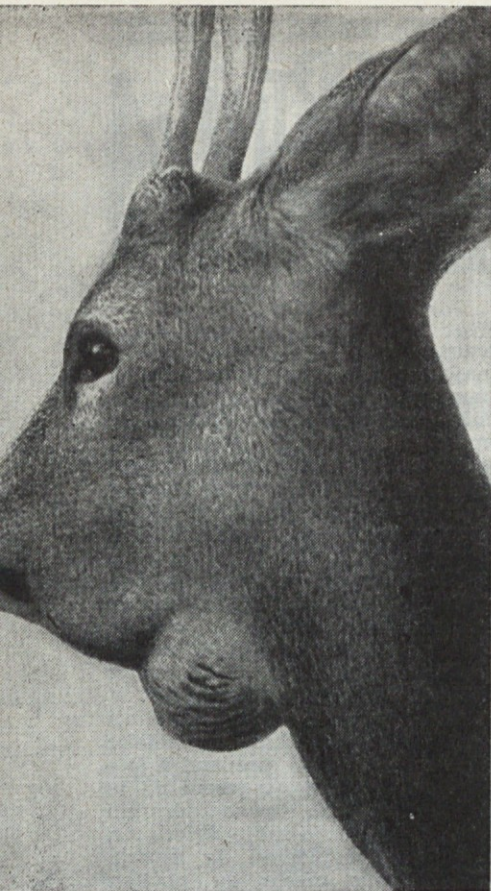

Foto R. Cenčič
Actinomicosis

podnevi luže, da se ohladi. Ko je srnjad in druga divjad že na paši, se prikažejo prašiči. Navadno je takrat že trda tema. Trop je vedno pod vodstvom stare svinje, ki se dobro zaveda svoje odgovornosti. Preden izstopi iz skrivališča, se tiho oglasi in potem dolgo opreza. Če je zrak čist, zamolklo zakruli in trop krene. Med potjo išče tropič želod, žir, gobe in mrčes. Pri tem se zgodi, da se prašiči zrvasajo, se grizejo in cvilijo. Zlasti neugnani so jesenci, ki pa jih stara strogo vzgaja. V tropu ni starih merjascev razen v času bukanja. Ti se najraje zadržujejo na robu gozdov, da bi od tam lahko kontrolirali gozd in njive. Pot pelje tropič do sosednjih njiv, ki jih brezobzirno pustoši. Na svoja ležišča se vrnejo prašiči šele pred zoro. V zimskem času so divji prašiči dan in noč na nogah. Ko se utrudijo, ležejo drug ob drugega na listje ali suho travo, ki so jo v hitrici zrinili na kup. Merjasci si tudi med bukanjem pripravijo posebna ležišča in jih skrbno posteljejo.

Mile zime preneso divji prašiči z lahkoto, trde dolgočasne

zime pa so jim večkrat v pogubo. Pomanjkanje hrane jih tako oslabi, da podležejo sicer slabejbotnejšemu sovražniku, zlasti nezavednim lovcem. Sestradena divjega prašiča upleniti, ni uspeh. Zadeša odrasla svinja ne da glasu od sebe, pač pa cvilijo mladiči če so obstreljeni.

Bukanje se prične decembra. Takrat se merjasci pridružijo tropu prasic in mladine ter ostanejo s svinjami mesec dni, ko poprej odženo mladino. Za tem, utonejo v samotarsko življenje. Mladiči se nato zopet pridružijo tropu.

Divji prašiči se radi selijo iz kraja v kraj, bodi da jim bivališče ne ustreza ali da jih lovci prevestno preganjajo. Selijo pa se tudi iz nezanih vzrokov. Vsekakor se umikajo iz gozdov, v katerih poje sekira in ne obiskujejo radi njiv, kjer brne traktorji. Tako izginejo nekega dne iz krajev, kjer so jih sledili dolga leta in se pojavijo v področjih, kjer jih prej ni bilo. Tak primer imamo v gorenjskih gozdovih.

Po mnenju lovskih strokovnjakov imamo danes preveč prašičev v naših loviščih. To se odraža tudi v odškodninskih zahtevkih. Vsako zimo gledam do zadnjega kvadratnega metra preorane njive, kjer je bil v jeseni izkopen krompir. Divji prašiči zavohajo preostale gomolje in jih načrtno iščejo. Kaj jih briga, če pri tem uničijo ves zimski posevek!

Odstrel divjih prašičev ni dovolj uspešen. Res je, da je čakanje v zimskem času utrudljivo, toda na drug način jim je težko priti do živega. Tihi pogoni so sicer uspešni, vendar morajo biti skrbno pripravljene in izvedene.

A. S. Pirc

Kako sem uplenil dvanajsto divjo mačko

Neko jutro sem se odločil, da pregledam teren nad vasjo Podpičan s psico. Tam sem imel na robu nastavljen stare pasti tudi za ujele, saj sem nekaj dni prej vanje ujel tudi planinskega orla. Ker se ni nič ujelo, sem šel pogledat pod vasjo Praproče, v Cizjak, ki je lep kraj za kuno ali divjo mačko. Ko grem po robu stene, psica samo preskuša veter, ki je pihal prav izpod stene proti nama in ji zato ni bilo treba iskati pod steno v grmovju. Po kakih 300 metrih psica naenkrat zgine z roba stene. Komaj počakam dobrih 10 minut, že slišim glas psice. Lajež je prihajal od jazbin

pod steno. Tedaj skočim pod steno, misleč po načinu lajanja, da je kuna. Vidim, da je luknja zamašena, odmečem kamne in psica smukne v luknjo, ki je imela več izhodov. Ko psica začne v luknji lajati, že vidim na drugem izhodu divjo mačko, kako se je umikala pred psico globlje v luknjo, da ji psica ni mogla do živega. Zato sem poklical psico iz luknje in odmetal nekaj kamnov na izhodu, kjer sem videl mačko. Psica gre zopet v luknjo in laja. Čakam s puško pred luknjo in vidim, da ne bo uspeha, zato sem začel izhod zadelovati za nastavo pasti. Po dobri pol uri pokličem psico iz luknje in luknjo takoj zamašim in se odpravim po pasti. Ko sem po vrnitvi nastavljal pasti, je psica pretaknila vso okolico, da bi morebiti mačka ne ušla pri kakem drugem izhodu. Ko sem nastavil, sem šel pogledat, da ne bi bil še kakšen izhod in vse delo zastoj. Pri tem zapazim kake 4 m od luknje v razpoki skale lisičko, ki se sonči. Verjetno jo je prej z vrha stene dobila psica v nos, ko je mačka ležala na prostem. Drugo jutro, ker je bilo še temno, nisem med grmovjem takoj našel pasti. Psica, ki je šla pred menoj, pa je začela lajati, kar mi je bil znak, da je mačka v pasti. Brž sem stopil bliže in oprčil psico, da bi me ne ovirala, ko sem pokončal mačko, ujeeto za sprednjo šapo. Bila je mladica, letošnjega skota. To mi je potrdilo občutek, da še nisem pospravil vseh mačk v lovišču, saj je ta mladica pričala o celem leglu in še o starih mačkah.

Upam, da bom v tej zimi vse to pospravil in poročal o nadaljnjem poteku stvari. Računam, da bom v tej zimi uplenil še najmanj kakih osem mačk. Na to sklepam iz sledov, ki jih najdem po dežju v blatu. Iztrebki se pa redko najdejo, ker kakor znano, jih mačke, tudi domače, zagrebejo.

Justin Kal,
Črni dol

Eden od spominov

Bil je mesec padajočega listja, kakor sem pred leti bral v knjigi, pa mi je zaradi lepega opisa jesen ostala v spominu.

Ko sem tiho in oprezno hodil po kolovozu, opazujoč jesenski gozd, je plesalo listje v počasnih zavojih in tiho sedalo na zemljo. Moje oči so poiskale še nekaj drugega kot samo lepoto jesenskega gozda. Za ovinkom so mi znane mlakuže in morebiti so tam tudi prašiči. Od kaluž mi je na ušesa udarilo nekaj čofotanju

podobnega, da sem obstal. Veter je bil dober in korak za korakom, oprezno kot maček, sem se bližal in pogledal čez majhno vzpetino. Sunkovito sem glavo umaknil in kar sem videl, mi je pognalo kri v glavo. Pred očmi mi je plesalo težko telo merjasca, ki se sopeče valja po blatu. Puško sem pripravil in se jel centimeter za centimetrom dvigati. Neodločno sem gledal mogotca s Starega vrha, ki se mi je tolikokrat izmaknil in za katerega sem toliko noči prebdel pri polni luni. Zdaj ga imam ležečega v blatu. Ali naj ga tako streljam? Nekaj mu je postalo sumljivo, preskušal je zrak in počasi vstajal. Pa smola, obrnjen je bil v mene. V glavo streljati ni priporočljivo. Končno je glavo malo okrenil in pritisnil sem. Za korak od mlakuž je bila neprodurna podrast. Ta je zdaj pokala in se lomila, kot bi divja jaga drvela, potem pa je vse utihnilo. V ušesih mi je bučalo od napetosti in spočetka od razburjenosti nisem ničesar videl. Zapazil sem derine dolgih skokov bežeče živali in polomljeno grmovje. Malo sem si oddahnil, a nestrpnost mi ni dala mirovanja, čeprav sem vedel, da ne delam prav. Po tiru sem začel prodirati v goščo in po nekaj korakih opazil drobno kapljico krvi. Dala mi je upanje, da nisem čutil goste podrašč, ki me je praskala po obrazu. Vedno več je bilo krvi, nato skoraj curek, a nekaj metrov za tem zopet kapljice, nazadnje skoraj nič. To me je vznemirilo. Obupano sem ril v dolge skoke. Prišel sem že iz goste podrašč v redko bukovje. Tu je sled zavil navzdol. Dobro sem poznal ta predel gozda. Sled me je vodil proti vodi. Prišel sem na rob strmine in čul spodaj nekje vznemirjeno vreščanje šoje. Na strmini sem našel zopet nekaj kapljic krvi. Po tiru sodeč je bil merjasec že več na zadnji plati kot na nogah. Nekaj črnega me je opozorilo, da sem obstal. Daleč spodaj sem videl, kako se premika med debli. Srce mi je močnejše udarilo, kar drsel sem po strmini, spuščajoč se skozi gomile suhega listja. Ob debeli bukvi obstanem. Zagledam razrito zemljo z veliko črno gmoto, nedaleč od vode. Previdno sem se bližal in občutil tisto nepopisno zadovoljstvo lovca do plena. Saj sem podrl mogočnega merjasca.

Poslovil sem se od njega. In ko se po končanem delu ozrem na krasno trofejo, občutim tisto blaženo zadovoljstvo, ki ga najdeš samo v nepopisno lepih jesenskih gozdovih, v mesecu padajočega listja.

Alojz Šumak

Dihur, šodljivec velikega kalibra

LD Sp. Ptujsko polje je zadnja leta bogato predvsem s pernato divjadjo. Z intenzivno vzgojo ob podpori vsega članstva, predvsem dobre pazniške službe, nam je uspelo od leta 1948, ko smo naselili dve fazanji družini, da smo do danes vzgojili v lovišču ca. 3000 živali fazanjega rodu. Vsako leto rešujemo v voljere predvsem jajca ogroženih gnezd. Za ilustracijo naj navedem, da je naš lovski čuvaj Vajda montiral pred traktorsko kosilnico kmetijskega obrata Sobetinci, obroč z verižicami, ki so spodile z gnezda vsako kuro ter je tako rešil in nabral čez 1130 jajc.

V voljeri vzgojimo s pomočjo kokelj do 400 kebčkov. Ta način se nam najbolj obnese. Vsaka koklja je v posebni gajbi. Gajbe so postavljene okrog lovskega doma, ki je obdan z dobro remizo. Vse se vrši na prostem. Jasno je, da konča tu in tam kakšen kebček v ostrih krempljih ujed, kar ni niti preveč občutno. Hudo pa je, če pride v bližino voljere dihurja družba. Lani nam je en večer zmanjkalo 32 po 10 tednov starih fazančkov, letos pa celo 48. Tisti dan po moritvi so delavci kmetijskega gospodarstva našli v stari gramoznici, kjer so nakladali vrbovo šibjo, kakih 300 metrov od voljere, zadavljene tri fazančke. Ko so me obvestili, sem takoj posumil, da je v kupu zloženega šibja dihurja družba. Skočim po puško in po polurnem odmetavanju šibja najdem še osem poklanih fazančkov. Med tem pa zakriči delavec, da je opazil dihurja. Takoj se postavim ob izhod iz gramoznice, dva delavca pa jameta razdirati vrbovo kopo. Kmalu izskoči dihurjeva samica, za njo pa še drugi, tretji in četrti dihur. V sredini kope smo našli na kupu še 13 fazančkov. Kam so dihurji shranili še ostalih 11 žrtev, nisem mogel ugotoviti. Fazančki niso bili niti malo opraskani, pregrizene so imeli le vratove. Ostalo mi je le vprašanje, ali so dihurji napravili najprej v gajbi pokol vseh 38 žrtev in so nato mrtve odnašali v gramoznico ali pa so se po vsakem transportu ponovno napotili v gajbo, katero so seveda predhodno podkopali. Kako se je počutila v gajbi uboga koklja, ko so krvoloki izpod nje grabili preplašene fazančke, ostane neznan.

Vem le, da je koklja od strahu in nemara tudi od žalosti v nekaj dneh poginila. S tem poročilom sem hotel samo pokazati, česa je dihurja družba zmožna

Foto Z. Valker

v eni sami noči, in da se niti ne vprašam, koliko pobere šele jajc v gnezdih na prostem.

Franc Prelog

LD. Sp. Ptujsko polje

Paznik Florjan

Ko sva se po licitaciji srečala ob Borovski meji, mi je veselo čestital, ker sem z zakupom Zabovskega lovišča postal mejaš Pongratza. Prejšnji najemniki, kakor je trdil, niso bili kaj prida sosedje. Najboljši dokaz je že v tem, da se kmetje niso nikdar pritoževali zaradi škode. Zato je praznino ugotavljal kilometer daleč v njegov revir, kar mu je pilo kri. Zadovoljen z novo situacijo, mi je svetoval, naj bi s Pikom pregledala polje za jerebicami in ali so sploh pustili še zajčjo mater pri življenju. V nadaljnjem razgovoru z njim sem se prepričal, da je v lovogojstvu neverjetno dobro podkovan. Čeravno sva se poznala že prej, je vzkliko pravo prijateljstvo med nama šele sedaj. Ponudil se mi je celo, da bo zaradi skupnih koristi, razširil svoj nazor nad celim trikotom, posebej pa še na mojega paznika, da li je lovsko pošten.

V večkratnih stikih z njim, sem se po malem nalezal tudi njegovega humorja. Svoje pripovedovanje je vse zavil v tako smešno stran, da me je zabavalo. Dobro voljo mu je mogel nekdo skvariti le, če je omenil lovske tatove, ki so v mesečnih nočeh pobijali fazane v Streliki in Markovski šumi. Te je mrzil iz dna duše. Naravnost besen pa je bil na zankarje. Eden teh lopovov je deloval kakor nalašč v njegovi okolici, a ga ni mogel zasačiti. Kadarkoli je pešalil skozi hosto, ki se je raztezala od sadovnjaka navzgor v hrib, je preklinjal »kremplje«, ki so nastavljali žico, ker se je vanjo ujel pes, ali on z nogo, da je padel na zobe. Razkačen zaradi graje zakupnika, da tam okoli ni bilo divjadi, se je zaklel, da žicarju posveti s puško. Ko je neke pozne jeseni oprezal okoli hiše osumljenega, zagleda v vrtičku, ki je bil ograjen z vrbovim protjem zaradi kokoši, nekaj zeljnatih glav. Da jih je pustil za vabo dolgouhcem, je takoj vedel. Po prvem zapadlem snegu gre Florjan ponovno tam mimo ter v svoje zadovoljstvo opazi v plotu luknjo, ob njej pa zanko. Zamislil si je, kako bo zankarja ujel. Ker je vedel, da bo kmet šele enkrat proti jutru pogledal za plenom, je ponoči obesil v zanko poginulega zajca.

Ko se je noč nagibala, si je ogrnil bel plašč, da je bil v megli manj viden ter se skril ob kmetovi koči. Kljub mrazu je vztrajal, da so vrata zaškripala. Komaj je mož zagledal plen v zanki, je brž priskočil in počenil, da izvleče zajca. Tedaj pa zažvižga po njegovih plečih pasji bič s tako silo, da je kmet zatulil od bolečine. Seveda je padalo na gosto za vsa leta tatinskega posla. Tudi sodišče ni imelo usmiljenja in mimo zapora mu je še za račun povedal, koliko velja živ zajec, uvožen iz Češke. Z manj spretnimi lovskimi tatovi je hitreje obračunal.

Da si je zavoljo svojih uspehov nakopal sovražnikov, je vedel, vendar ga jezni obrazi niso vznemirjali. Nekoč je s svojim tovarišem v gostilni pod vznožjem Slovenskih goric naletel na zbrano družbo takih, in ki so se že malce okajeni takoj obeh lotili z zbadljivkami. Sita opazk odideta, a pred vrati se Florjan obrne do glavnega izzivača in vpraša, če je voljan za 1000 din držati 20 udarcev po zadnji plati. Zmeden, kaj naj pomeni ta sprememba, sprejme na prigovarjanje tovarišev ponudbo. Pripognjenemu na klop, mu Florjan hitro odšteje 10 gorkih, nato pa navidez upehan, obesi na ramo puško in

stopi proti izhodu. Na vprašanje, kdaj misli dati še ostalih deset in denar, mu Florjan veselo odvrne, da drugo leto, če bo priden.

Tudi lovce-streljače si je rad privoščil. Za zastreljeno divjad je takemu kaj rad prismolil vzdevek »repjak«, ki se ga je potem dolgo držal. Na zadnjih pogonih so prišli na račun zelenici. Te je pital s takimi doživljaji, da so se jim lasje naježili. Z nasveti posameznikom ni varčeval. Na vprašanje enega od mladincev, kako vendar cilja na zajca, da vsakega s prvim strelom pogodi, je menil, da zmore to le lovec z dolgoletno prakso. V begu naj meri meter pred zajca, na ložu dva metra za njim, na ovinku pa levo in desno. Ali bi mu mogli zameriti?

Peter Maroh

Prvi divji prašič v Prlekiji

Prlekija je lepa deželica. Zelene poljane se razprostirajo ob zelenih gozdovih. Večji in manjši potoki živahno žubore med zelenimi poljanami, ki so na mnogih mestih obdane z gričevjem. Griči so polni mešanih gozdov, ki nudijo dobro zavetje številni divjadi.

Bilo je pred petimi leti, ko so se pri nas pojavili divji prašiči. Opaženi so bili sveži sledovi in iztrebki. Mnogi lovci so si želeli redkih trofejev. Med lovci, ki so se največ trudili, je bil tudi znani prleški lovec, mlinar in žagar iz lepe Ščavniške doline Maukec. Nekega zgodnjega jutra se je sam odpravil na zalaz srnjaka v Grabonoške gozdove. Hodil je že dolgo, ko naenkrat v goščavi pred njim nekaj zašumi. Maukec mrzlično stisne svojo risanico in nestrpno pričakuje zaželenega srnjaka. Glej vruga, pred goščavo pod debelim hrastom stoji kapitalen merjasec in hladnokrvno pobira želod. Brž puško k licu in oster strel iz risanice odjekne. Toda smola, prašič ga je toliko presenetil, da je Maukec prvega ščetinarja zgrešil. Namesto prašiča pade gabrova veja. Prestrašeni prašič jo ubere proti lovcu. Presenečeni lovec pozabi repetirati, vrže puško za bukev in ščetinarju pokaže svoje plezalne sposobnosti. V vejah si malo oddahne in opazuje prašiča. Ta se po nekaj korakih obrne in pride nazaj pod bukev, pod katero je ležala puška, korenjak pa je počival v rogovili. Ovoha puško in besno pogleda lovca v rogovili, ki mu v svoji nemoči pokaže figo. Prašič pa meni nič tebi nič raztrga jermen na puški, ki je bil

tudi ustrojen iz prašičje kože in čez nekaj dihov odide. Brž, ko prašič zgine, skoči lovec z drevesa, pograbi puško in odda še preostale štiri strele v smeri kamor je zginil črnih.

Hitro je odšel domov, se preoblekel, zajahal moped in zdrvel h gospodarju LD Videm. Takoj so organizirali pogon toda prašiča takrat in drugič niso dobili. Drugi dan za tem dogodkom je lovčeva žena prala.

Franček

Zankarji na pragu Ljubljane

Dne 22. jan. t. l. sta prinesla na LZ Ljubljana učenca osemletke za Bežigradom, Božidar Intihar in Vojko Pezdirc zajca, ujetega v zanko.

Prejšnji dan so s Slavkom Pezdircem, dijakom tehn. sred. šole, iskali palice za loke onkraj ceste proti hipodromu nasproti peskoloma pri Tomačevem, pa so našli v zanki še čisto svežega zajca, zraven pa še drugo nastavljeno zanko. Prejšnji dan tam še ni bilo zank, ker so prav tam iskali palice, pa bi prišli v zanke.

Imenovani so pokazali, da imajo pravilen odnos do lova in je njihovo ravnanje vredno javne pohvale in vzgledno za vse mladince.

Ur.

MLADI PIŠEJO

Strel na prvega srnjaka

Oče je sleherno jutro čakal srnjaka. Venomer se je vračal prazen. Tekla sem mu nasproti in ko sem videla, da je prišel brez plena, sem bila žalostna. Vsak dan sem ga prosila, naj me vzame s seboj, dokler mi ni obljubil. Težko sem pričakovala tisto jutro. Ponoči se mi je sanjalo, kako hodim po gozdu in opazujem živali. Oče me je zelo zgodaj poklical. Kar brž sva odšla, kajti pozno je že bilo za najino čakanje. Hitro sva hodila, toda oprezno, da nisva povzročila šuma. Oče me je na to že prej opomnil. Lepo je bilo ob tako zgodnji uri stopali po naravi, ki se je prebujala. Meni je od veselja trepetalo srce. Ves čas sem mislila, da zagledam srnjaka in nanj opozorim očeta. Vroča želja se mi ni izpolnila. Videla sem zajčka, ki se je vračal s paše, a tudi vse drugo sem videla, le srnjaka ptice so se pričele prebujati. ni bilo. Prišla sva do njive, kjer se je večkrat pasel mogočen

srnjak. Obstala sva razočarana, namesto srnjaka je sfrfotala z njive kita jerebic. Poparjena sva odšla še na druga polja, kjer se je tudi večkrat pasel srnjak. Zaman! Že sva se vračala proti domu, ko se mi naenkrat zaiskre oči. Na deteljšču se je pasel srnjak. Opozorila sem očeta, ki me je opomnil na previdno ravnanje, če ga hočeva upleniti. Hitro sva določila mesto za strel. Stopala sva urno in oprezno. Tudi srnjak je pričel oprezovati. Skoraj sem obupala, ko sem videla, da srnjak obrača glavo. Vendar se je pomiril. Julijsko sonce je pokukalo na nebo in tišino je pretrgal strel. Srnjak se je stresel in padel. Stopila sva do njega. Oče je opravil vse potrebno po uplenitvi, jaz pa

sem odtrgala dve zeleni vejici, ju pomočila v srnjakovo kri ter eno podala očetu, drugo pa potisnila kot zadnji grižljaj v srnjakov gobček. Od očeta sem izmoledovala, da je dal srnjakovo glavo nagačiti. Oprtala sva srnjaka in ga odnesla domov. Doma so takoj zvedeli, kaj sva uplenila in vsi so hoteli videti plen. Oče in mati sta srnjaka odrla in mama je sprazila srnjakov cvrček. Oče je izpolnil obljubo odrezal srnjakovo glavo za nagačenje. Štela sem dneve, kdaj moj sorodnik prinese pripravljeno srnjakovo glavo. Končno smo dobili lepo glavo, ki mi bo trajen spomin.

Bila sem vesela, obenem pa tudi žalostna, da je moral srnjak v mesecu juliju končati življenje

v naravi, v kateri je bival pet let. Povedati moram še, da sem velika ljubiteljica narave in divjadi. Našla sem že dva osirotela srnjačka brez matere in ju negovala ter bila z njimi srečna. Toda, moja sreča se je kmalu spremenila v nesrečo. Oba srnjačka sta mi čez nekaj tednov poginila, ker sta bila preveč izčrpana, ko sem ju našla. To je redek primer v našem lovišču. Na ta dva srnjačka je le ostal spomin in slika, na katero večkrat pogledam in se spomnim nesrečnih srnjačkov, ki sta morala umreti zaradi potepuških psov in divjih lovcev.

Stanislava Krištof
VII. a razred Osnovne
šole na Paki

LOVSKA KINOLOGIJA

KOLEDAR kinoloških prireditiv v letu 1962-1963

1. Prireditelj LOVSKA ZVEZA CELJE

20. maja 1962 pregled lovskih psov vseh pasem v Celju, sodnik za ptičarje in španjele Jože Škofic, pripravnik Franc Barbič. Sodnik za jamarje Bruno Hugon Stare, pripravnik Franc Golavšek in Matko Goršek. Sodnike za goniče in brake jazbečarje določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

27. maja 1962 tekma psov jamarjev (delo v rovu) v lovišču Žalec, sodnika Teodor Drenig in inž. Marjan Cvenkel, pripravnik Albin Korošec.

30. septembra 1962 tekma psov jamarjev (delo na prostem) v lovišču Žalec, sodnika določita Klub ljubiteljev jazbečarjev in terijerjev, pripravnik Milan Ivežič.

Meseca oktobra 1962, preizkušnja ptičarjev in šarivcev v iskanju in donašanju izgubljene divjadi. Lovišče bo določeno naknadno. Ocenjevalno komisijo imenuje lovska zveza Celje.

18. novembra 1962 tekma goničev v Škalah pri Velenju. Sodnike določita Klub za goniče.

25. novembra 1962 tekma brakov jazbečarjev v Šmarju pri Jelšah. Sodnike določita Društvo brak jazbečar.

2. Prireditelj LOVSKA ZVEZA GORICA

1. aprila 1962 pregled ptičarjev v Novi Gorici, sodnik Pavel

Cvenkel, pripravnik Rudolf Bernik ml.

Marca 1962 pregled goničev in brakov jazbečarjev v Idriji. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

Maja 1962 pregled goničev in brakov jazbečarjev v Mostu na Soči. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

28. oktobra 1962 (konec meseca) poljska tekma ptičarjev v lovišču LD Vipava in LD Hubelj. Sodnika Bogdan Sežun in Pavel Cvenkel.

3. Prireditelj LOVSKA ZVEZA KOČEVJE

15. julija 1962 pregled goničev in brakov jazbečarjev združeno s preizkušnjo naravne zasnove v Ribnici na Dolenjskem. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

19. avgusta 1962 tekma po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov v Stari cerkvi pri Kočevju. Sodnike določita Klub za goniče.

9. septembra 1962 tekma jamarjev na prostem v lovišču lovske družine Sodražica. Sodnik Teodor Drenig, pripravnik Franc Bartol.

4. Prireditelj LOVSKA ZVEZA KOPER

15. aprila 1962 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev, kraj Bertoki-Sermin v lovišču LD Koper. Sodnik Jože Škofic, pripravnik se določita naknadno.

13. maja 1962 pregled psov vseh pasem. Kraj se določita nak-

nadno. Sodnik Teodor Drenig in Pavle Cvenkel, pripravnik Ivan Rojc.

17. junija 1962 tekma jamarjev v rovu, kraj Kozina, lovišče LD »Videz« Kozina. Sodnik Bruno Hugon Stare, pripravnik Albin Korošec.

Decembra 1962 tekma goničev v Pridvoru, lovišče LD Dekani. Sodnike določita Klub za goniče.

5. Prireditelj LOVSKA ZVEZA KRANJ

17. junija 1962 pregled lovskih psov vseh pasem v Kranju, sodnika za goniče določita Klub za goniče. Sodnik za jamarje Jurij Verovšek. Sodnik za ptičarje Ilija Dragojevič, pripravnik Franc Barbič.

17. junija 1962 tekma jamarjev v rovu v Kranju (na Planini), sodnika določita Klub ljubiteljev jazbečarjev in terijerjev.

21. oktobra 1962 tekma goničev in brakov jazbečarjev v Zirovnici. Sodnike določita Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

6. Prireditelj LOVSKA ZVEZA LJUBLJANA

9., 10. in 11. aprila 1962 tečaj za vodnike lovskih psov vseh pasem v Ljubljani. Točen kraj se določita naknadno z ozirom na število priprav. Predavatelj Bogdan Sežun.

14. in 15. aprila 1962 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani, sodnika Bogdan Sežun in Pavel Cvenkel, pripravnik Hinko Hribar. Zbor 14. IV. 1962 ob 14. uri v gostilni Kačič

na Titovi cesti. Dne 15. IV. 1962 ob 7. uri v gostilni »Ruski car« na Ježici.

13. maja 1962 pregled psov vseh pasem na ljubljanskem gradu, sestanek ob 8. uri zjutraj. Sodnik za ptičarje in šarivce Bogdan Sežun, pripravnik za ptičarje Rudolf Bernik in Hinko Hribar, za šarivce Franc Barbič. Sodnika za jamarje Jurij Verovšek in inž. Marjan Cvenkel, pripravnik Ivan Rojc. Sodnik za goniče in brake jazbečarje dr. Janko Lavrič, pripravnik Janez Bulc.

24. junija 1962 tekma jamarjev v rovu v Ljubljani. Zbor ob 7. uri v gostilni »Pod Lipco« Stožice pri Ljubljani. Sodnika Ivan Caf in inž. Marjan Cvenkel, pripravnik Ivan Rojc.

23. septembra 1962 tekma jamarjev na prostem v Ljubljani, sestanek ob 7. uri v gostilni »Tavčarjev dvor« na Ježici. Sodnika Ivan Caf in inž. Marjan Cvenkel, pripravnik Matko Goršek.

13. in 14. oktobra 1962 jesenska vzrejna in razširjena širša poljska tekma ptičarjev v Ljubljani. Sestanek dne 13. X. 1962 ob 14. uri v gostilni Kačič na Titovi cesti, dne 14. X. 1962 ob 7. uri v gostilni »Ruski car« na Ježici. Sodnika Bogdan Sežun in Pavel Cvenkel, pripravnika Hinko Hribar in Tomaž Zalokar.

20. in 21. oktobra 1962 mladinska tekma in tekma starejših španjelov za ugotovitev prirojene zasnove. Sestanek ob 14. uri dne 20. X. 1962 v gostilni Kačič na Titovi cesti in dne 21. X. 1962 ob 7. uri v gostilni Tavčarjev dvor na Ježici. Sodnik Jože Škofic, pripravnik Franc Barbič.

Oktober 1962 tekma goničev in brakov jazbečarjev v okolici Ljubljane, če bo dovolj prijav. Sodnike, kraj in točen čas se določijo naknadno.

Oktober ali novembra tekma lovskih psov po krvnem sledu. Točen kraj in čas se določijo naknadno z ozirom na število prijav. Udeleži se lahko vsak pes, čeprav je že tekmoval po krvnem sledu, toda ponovno lahko tekmuje izven konkurence. Sodnike določijo pasemske organizacije s pristankom prireditelja.

7. Prireditelj LOVSKA ZVEZA MARIBOR

15. aprila 1962 pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v lovišču LD Pobrežje. Sestanek ob 7.30 uri pred gostilno Lešnik v Brezju (avtobusna postaja). Sodnika Ivan Caf in Jože Škofic, pripravnik Bogdan Hrovat.

29. aprila 1962 tekma jamarjev v lovišču LD Pobrežje. Sestanek

ob 7.30 uri pred gostilno Lešnik (avtobusna postaja). Sodnik Teodor Drenig, pripravnik Milan Ivežič in Matko Goršek.

13. maja 1962 zbor kinoloških referentov z začetkom ob 8. uri v Mariboru. Točen kraj se določijo naknadno, ko se lovske družine o tem obveste. Udeležba je obvezna za vse kinološke referente. Intresenti — vodniki in lastniki psov so vljudno vabljeni.

Lovske družine naj javijo kinološkemu aktivu lovske zveze Maribor, če bi želeli kakšna kinološka predavanja in bi se organiziralo tako predavanje bazensko. Obravnavalo bi se strokovno vodstvo lovskega psa, delo psa po krvnem sledu in o položaju kinologije v lovski zvezi.

20. maja 1962 pregled vseh pasem psov skupaj s Klubom za vzrejo športnih in službenih psov v Mariboru. Pregled bo s pričetkom ob 7. uri 30 na sejmišču pri klavnici v Mariboru. Sodnik za ptičarje in šarivce Bogdan Sežun, za jamarje Ivan Caf. Ostale sodnike določijo pasemske organizacije.

Septembra 1962 tekma po krvnem sledu, če bo dovolj zanimanja in prijav. Točen čas in kraj se bosta določila naknadno. Sodnik za ptičarje Pavel Cvenkel. Ostale sodnike določijo pasemske organizacije.

14. oktobra 1962 tekma jamarjev, eventualno tudi uporabnostna tekma, v lovišču LD Pobrežje. Sestanek ob 7. uri 30 pred gostilno Lešnik (avtobusna postaja). Sodnik Bruno Hugon Stare, pripravnik Milan Ivežič in Ivan Rojc.

21. oktobra 1962 jesenska vzrejna tekma ptičarjev v lovišču Rače. Sestanek ob 7. uri 30 v Račah pred gostilno Brglez. Sodnika Jože Škofic in Ivan Caf.

Dve preizkušnji brakov jazbečarjev in sicer:

4. novembra za bazen južno od Pohorja v lovišču LD Polskava in

11. novembra 1962 za Dravsko dolino v lovišču LD Dravograd ali Bukovje. Točen čas in kraj določijo Društvo brak jazbečar, ki določijo tudi sodnike.

8. Prireditelj LOVSKA ZVEZA MURSKA SOBOTA

22. aprila 1962 pomladanska vzrejna in pomladanska tekma ptičarjev v okolici Murske Sobotice. Sodnika Jurij Koder in Pavel Cvenkel. Pripravnik Rudolf Bernik ml.

7. oktobra 1962 jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev v

okolici Murske Sobotice. Sodnik Pavel Cvenkel. Pripravnik se določijo naknadno.

Oktober predavanje za vodnike ptičarjev. Točen kraj in čas določijo Lovska zveza Pomurje v Murski Soboti. Predavatelj Vladimir Pleničar.

9. Prireditelj LOVSKA ZVEZA NOVO MESTO

Aprila 1962 predavanje o vzreji, vzgoji in šolanju goničev. Točen čas in kraje teh predavanj določijo Lovska zveza Novo mesto. Predavatelj Slavko Bele.

6. in 7. oktobra 1962 pregled in tekme goničev in brakov jazbečarjev v Novem mestu, Trebnjem in Črnomlju. Točen kraj se določijo naknadno. Sodnike določijo Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

10. Prireditelj LOVSKA ZVEZA POSTOJNA

Pregled lovskih psov pred lovsko sezijo v Postojni. Točen čas in kraj se določijo naknadno. Sodnike določijo pasemske organizacije.

11. Prireditelj LOVSKA ZVEZA PTUJ

8. aprila 1962 pomladanska vzrejna in pomladanska tekma ptičarjev v okolici Ptuj. Točen kraj se določijo naknadno. Sodnika Ivan Caf in Pavel Cvenkel.

7. oktobra 1962 jesenska vzrejna in širša poljska tekma ptičarjev v okolici Ptuj. Točen kraj se določijo naknadno. Sodnika Jože Škofic in Ivan Caf.

12. Prireditelj LOVSKA ZVEZA TRBOVLJE

Julija 1962 pregled vseh vrst goničev in brakov jazbečarjev na telovadišču TVD Partizan v Trbovljah. Sodnike določijo Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

Julija 1962 preizkušnja naravne zasnove vseh vrst goničev in brakov jazbečarjev v lovišču LD Trbovlje, predel lovišča »Kipe«. Sodnike določijo Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

Spomladi tečaj za vodnike goničev in brak jazbečarjev (1 dan), drugi dan praktično vodstvo psa po krvnem sledu. Točen čas in kraj se določijo naknadno. Predavatelja in sodnika določijo Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

Novembra 1962 tekma vseh vrst goničev in brakov jazbečarjev v lovišču LD Dole pri Litiji. Sodnike določijo Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

13. Prireditelj LOVSKA ZVEZA ZA VIDEM-KRŠKO

1. aprila 1962 pregled vseh vrst lovskih psov na stadionu »Matija Gubca« v Krškem in obenem pomladanska vzrejna tekma ptičarjev. Sodnik za ptičarje in šarivce Bogdan Sežun. Ostale sodnike določijo pasemske organizacije.

Meseca aprila 1962 v Vidmu-Krškem dvodnevni tečaj za vodnike ptičarjev in šarivcev. Točen datum določi društvo ljubiteljev ptičarjev. Predavatelj Vladimir Pleničar in Pavel Cvenkel.

21. oktobra 1962 mladinska tekma šarivcev in tekma starejših španjelov za ugotovitev lovske zasnove na Krškem polju med Zadržovkom in Drnovem. Sodnik Bogdan Sežun.

11. novembra 1962 tekma goničev in brakov jazbečarjev na Libni LD Videm ob Savi. Sodnike določi Klub za goniče in Društvo brak jazbečar.

14. Prireditelj KLUB ZA GONIČE

V novembru 1962 tekma goničev za Prehodni lovski rog, kraj in čas bo določen pozneje. Sodnike določi prireditelj.

15. Prireditelj ZVEZNA KOMISIJA ZA JAMARJE

Spomladi 1962 po možnosti od 1. do 3. maja 1962 zvezna tekma jamarjev v Čateških toplicah ali Sisku ali Banja Luki ali pa v Slavonskem Brodu. Mesto in kraj določi Zvezna komisija za jamarje naknadno.

16. Prireditelj DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

Tekma po krvnem sledu v republiškem merilu. Datum, kraj in sodniki se določijo naknadno. LOVSKE ZVEZE DOLOČIJO TUDI VODJE TEKEM

Naslavi pasemskih organizacij:

1. Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, Kersnikova št. 8.

2. Klub za goniče Ljubljana, v roke tajnika Saše Kovača, po slovodja trgovine »Mirna«, Ljubljana, Trubarjeva 26.

3. Društvo brak jazbečar, Celje, Cesta na grad št. 31.

4. Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev, Ljubljana, Župančičeva ul. št. 9/II, poštni predal 349.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski psi:

Kokeršpanjeli:

Ada Mladinska JRŠK 362 — Aras Štajerski JRŠK 315, leglo bo 1. marca 1962. Vzreditelj Franc Sevshek, Maribor, Strossmajerjeva 31.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Ada JRPki 336 — Čap JRPki 1173, leglo bo 9. marca 1962. Vzreditelj Gvidon Plaskan, Orla vas 32, pošta Braslovšče.

Rina Apaška JRPki 2348 — Alf JRPki 2160, leglo bo 31. marca 1962. Vzreditelj Hubert Bračič, Gornja Radgona, Kerenčičeva 11.

Rika JRPki 2032 — Pik Šmarnogorski JRPki 1491, leglo bo 10. marca 1962. Vzreditelj Jože Grilc — oskrbnik Jože Logonder, Dorferje 2, pošta Žabnica.

Braki jazbečarji:

Vika Brinogorska JRBj 872 — Loki JRBj 896, leglo je bilo 23. februarja 1962. Vzreditelj Andrej Rajzer, Podpeca 58, pošta Črna.

Breza JRBj 1083 — Jup JRBj 838, leglo bo 17. marca 1962.

Vzreditelj Jakob Orešič, Kovača Julij Koder. Iskreno čestitamo!

vas, Ljubljanska cesta 45 a, pošta Slovenska Bistrica.

Čeki JRBj 906 — Bek JRBj 907, leglo je bilo 5. januarja 1962. Vzreditelj Jože Ambrožič, Zerjavin, pošta Brusnice.

Kratkodlaki istrski goniči:

Loza JRGki 1608 — Gojči JRGki 3175, leglo bo 23. marca 1962. Vzreditelj Anton Turšič Dražice št. 8 pri Borovnici.

Prijavljena in zaščitena psarna za nemške kratkodlake ptičarje »KROŠKA«. Lastnik Franc Kous, Krog 45, pošta Murska Sobota.

Nov kinološki sodnik za oceno zunanosti in delo vseh vrst jamarjev: inženir Marjan Cvenkel, Ljubljana, Streliška ulica št. 29.

Kinološka zveza Slovenije

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev bo v soboto oziroma v nedeljo 14.—15. aprila 1962 v okoličih Ljubljane v lovišču Ljubljansko polje-Rožnik. Prireja jo Lovska zveza Ljubljana. Na to tekmo opozarjamo že sedaj vse vodnike in lastnike psov. Tekmovati smejo samo psi, poleženi v letu 1961, stari 9 mesecev in vpisani v vzrejni register mladih. Predmeti preskušnje na tej tekmi so:

Nos, iskanje, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, ubogljivost, strelomirnost, delo po sledu nedivnega zajca. Za zadnjo disciplino mora pes samostojno ali na povelje vodnika z vnmemo zasledovati svež zajčji sled, ne da bi videl bežečega zajca.

Odbor DLP

Društvo ljubiteljev ptičarjev je odlikovalo ob življenjskem jubileju 80-letnice dr. Janka Lokarja, zaslužnega kinologa, z zlatim znakom »Vodnika«. Odlikovanje mu je izročil podpredsednik

PO LOVSKEM SVETU

NA DROPLJE

Stepa okoli mesta Orska leži na južnih obronkih Uralskega gorja, je bogata z razno divjo perjadjo. Majhna stepna reka Orki napaja ta predel stepe in nudi divjadi ugodne življenjske pogoje.

Ena najbolj zanimivih ptic stepe je droplja. Droplje spadajo v vrsto kur in so po svojem zunanem videzu tudi kuram najbolj podobne, predvsem našim domačim puranom, le da so

veliko večje in težje. Odrasla droplja — samec, ki ga Rusi imenujejo »drofač« (mi bi mu rekli dropljač) tehta do 40 ruskih funtov, kar bi bilo približno 16 kg. Moja najtežja droplja, ki sem jo uplenil v stepi med Akmolinskom in Atbasarom, je bil samec, dropljač in je tehtal 13,5 kg. Samice so seveda manjše in lažje. Za hrano so jim razne sočne koreninice in semenje vsakovrstnih stepnih trav. Zаметujejo pa tudi ne kobilic, hroščev in drugih žuželk, pa tudi ne raznih plazilcev,

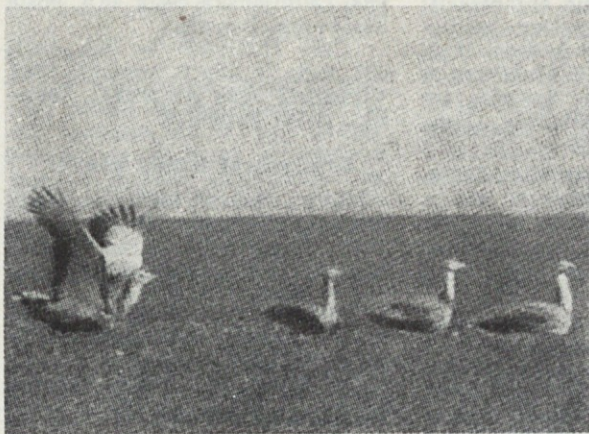

Foto F. Matula

martinčkov in podobno. Tudi mravljinja jajčka (bube) so jim priljubljena hrana.

Droplje so silno previdne, oprezne in plašljive in ne puščajo nikogar v bližino, najmanj človeka. Izjema so droplje v tistih oddaljenih, od človeških bivališč odročnih krajih, kjer se droplje še niso seznanile s človekom in njegovim pohlepom po ubijanju.

V orskem okolišu pa so bile droplje zaradi stalnih zasledovanj izredno previdne in plašljive.

V pogovoru s tamkajšnjimi Kirgizi sem zvedel, da se droplje večkrat pasejo v neposredni bližini kamel in da se teh samotarjev droplje ne boje. Ker sem v lovu na droplje preskusil že dva načina, sem se odločil, da se seznanim še s tretjim, to je lov s kamelo.

Prvi način lova na droplje je takle:

Lovci, namenjeni na droplje, jezdijo v smer, kjer so bile tisti dan po pastirjih ugotovljene. Pastir mora do določenega kraja jezditi z lovci, ker je stega tako obsežna, da tudi po najnatančnejšem opisu ne najdeš kraja, kjer bi morale biti droplje. Ko smo bili približno kilometer od kraja, kjer je pastir zjutraj videl to divjad in nam je pokazal v potrebno smer, smo ga odslovili in se sami prav previdno z daljnogledi na očeh pomikali po stepi. Kmalu smo jih opazili. Zapaziti jih ni težko. Če se pasejo, vidiš vso družino, ki se razločno odraža na zelenem ozadju stepne trave. Če pa živali že počivajo, tedaj vedno zagledaš ogromnega dropljača, ki stoji na straži in budno pazi. Tega brkatega stražarja res ni težko opaziti.

Ko smo tako ugotovili njihovo nahajališče, smo se izven dogleda dropelj lovci okoli njih razmestili tako, da so bile v središču kroga droplje. Na dogovorjeno znamenje smo zdirjali proti dropljam. Droplje so nas takoj opazile in izgubiti nismo smeli niti sekunde. V največjem galopu smo se jim bližali.

Ker ta način lova Kirgizov ta plaha divjad že izdavnica pozna, so se z mesta dvignile. Ker pa

so težke ptice, se le počasi dvigajo v zrak. Toda predirjati kilometrsko razdaljo do dropelj, pa tudi rabi svoj čas. Preden pariraš konja, snameš puško, pomeriš in ustreliš, je droplja vendar že precej visoko. In streljati s sedla upehanega konja, ki sunkovito diha tudi ni kaj gotovo. Posrečilo se nam je sicer, da smo pri tem načinu lova hkrati uplenili dve, tri droplje, smo pa ugotovili, da ta način lova ni fair, ker smo veliko streljali, tudi veliko zadeli, a prav malo pobrali. Droplja je silno trdoživa in strel od spredaj ali s strani na večje razdalje nima učinka. Le od zadaj streljana ptica prej pade. Po strelih je ta ali oni lovec ugotovil, da je pogodil, ker se je pokadilo perje od zadete živali. Toda droplja ostane v zraku in leti dalje. Večkrat smo z daljnogledi dognali, da je obstreljena in ranjena ptica po svojem odletu začela pešati in končno tudi padla. Vendar nismo nikdar ranjene in poginule živali našli, pa čeprav smo se mnogo trudili. V seniku igle ne najdeš.

Ker so bili v naši lovski družbi le dobri in disciplinirani lovci, se nam je ta način lova kmalu uprl in smo ga po nekaj poskusih popolnoma opustili.

Drugi način lova na droplje je veliko bolj naporen. Zato je pa uspeh vsaj za enega od lovcev siguren. Pri tem načinu smo po ugotovitvi nahajališča dropelj poslali dva ali tri gonjače na konjih v velikem krogu dropljam za hrbet. Ti gonjači so imeli nalogo, da prav polagoma iz velike daljave in brez šuma pritiskajo droplje tako, da se jim bližajo, ne naravnost, ampak vzporedno s črto, ki so jo zavzeli lovci. Ko so od dropelj že prav daleč, se obrnejo in se v loku zopet vračajo k dropljam. To bližanje in oddaljevanje se ponavlja vse dotlej, dokler se droplje ne premaknejo v doseg strela.

Med tem ko smo poslali gonjače dropljam za hrbet, smo mi svoje konje odpravili daleč nazaj, sami pa smo se v medsebojnem razmaku 100 do 150 korakov plazili po travi tako daleč naprej, da smo videli droplje. Tedaj smo se morali zelo spretno poskriti v stepni travi. Poiskati pa si moraš taka mesta, kjer raste najbolj gosta in visoka trava, zakaj droplja izvrstno vidi.

Uspeh tega lova je v prvi vrsti odvisen od spretnega pritiskanja gonjačev, od dobre kamuflaže strelcev in da gre pritiskanje natančno vzporedno k lovski črti, sicer se droplje izven dosega strela umaknejo in odlete.

Ko so droplje že od daleč opazile naše gonjače, so z vso pozornostjo premotrile okolico. To sem opazoval z daljnogledom, kako hitro obrača vsa družina glave na vse strani. Ker se je sovražnik bližal samo z ene strani, druga stran pa je bila popolnoma mirna in prazna, je bila smer njihovega umika takoj določena.

Ko se droplje tako za nekaj sto korakov odmaknejo od vidnega sovražnika in opazijo, da

se sovražnik oddaljuje, se pomire. Ko se čez določen čas isti gonjači zopet vračajo, se živali zopet za nekaj sto korakov odmaknejo. To se ponavlja tako dolgo, da se ta družina naenkrat znajde v strelni razdalji od skritega lovca v travi. To pritiskanje in čakanje traja dolge ure. Čim previdneje in čim vestneje so zakamuflirani lovci, tem sigurnejši je uspeh. Pri tem načinu lova je prvi strel lahko s kroglo, ker ima lovec čas, da dobro pomeži na počasi stopajočo dropljo. Ker je strelna črta pri petih lovcih približno pol kilometra dolga, se pri pravilnem pritiskanju droplje le rekdo izmaknejo in pridejo enemu od lovcev prav gotovo na strel. Večkrat pa se tudi zgodi, da se droplje ne odmikajo peš, marveč se nenadno dvignejo in odlete. Ko so enkrat v zraku je vsako skrivanje odveč. Droplje vas takoj opazijo. Gonjači nimajo le naloge, da z vso previdnostjo pritiskajo, temveč da tudi budno pazijo na strelsko črto. Takoj ko se lovec pokaže iz trave pomeni, da mu je prišla droplja na strelno razdaljo in da takoj, ko vstane sledi tudi strel. V tem trenutku morajo gonjači s krikom in vpitjem usmeriti konje naravnost na droplje in v največjem diru jahati proti lovcem. S tem manevrom se droplje opozore na nevarnost od zadaj in ne skušajo odleteti v nasprotni smeri od lovca. Kajti mnogokrat se zgodi, da ko droplje prestrašene zagledajo v svoji neposredni bližini lovca, trenutno spremene svojo smer in odlete preko glav gonjačev.

Ker je črta, kjer so polegli in se poskrili lovci, vsem znana, ni nevarnosti, da soseda obstreliš. Vendar smo po pravilu vedno streljali predse in če je droplja vzletela, nad sebe. Nekoliko je pa treba paziti v kaki neposredni razdalji pred puškami so gonjači. Ker je pa ta razdalja po navadi zelo velika, najmanj nekaj sto korakov, tudi tu ni nevarnosti za obstrelitev gonjača.

Uspeh takega lova, ki traja včasih ves popoldan, je ena ali dve droplji. Mnogokrat pa smo se vračali brez plena. Ravno pri lovu na droplje je predvsem ves uspeh v spretnosti strelca. Dober in siguren, pa ne preisker strelec, ki zna natančno preračunati, kdaj je najugodnejši trenutek, da takrat s sigurnim strelom pogodi, je predpogoj za uspeh pri lovu na droplje.

Predvsem je priporočljivo streljati s kroglo. Ne samo kakor sem omenil, da je droplja silno trdoživa, šibre ji v največ primerih zadajo, če ni streljana od blizu, le lahke praske. Tudi približanje lovca tej divjadi je največkrat mogoče le tedaj, ko je droplja že v zraku in ni v dosegu šiber. Res je, da sem na svojih lovih večkrat pogodil dropljo s šibrami, toda to so bila samo srečna naključja skrbno izvedenega pritiska in izvrstne kamuflaže. Kot pravilo pa naj velja, da se droplja strelja s kroglo.

Foto F. Matula

Po strelu je vsakdo, ki je streljal, obvezan, da spremlja streljano dropljo z daljnogledom, da ugotovi, če ni morebiti ranjena. Marsikdaj se namreč zgodi da streljana droplja odleti, med letom omaga in pade na zemljo. Ne spominjam se pa primera, da bi se nam bilo kdaj posrečilo, da bi bili na stepi v travi našli padlo dropljo. Pač pa so nam dva, tri dni kasneje Kirgizi prinesli kadavre, načete od ujed, kraguljev in raznih lunjev.

Tretji način lova na droplje, ki pa ni izvirno kirgizki, ampak je bil naš izum, je lov s kamelo. Ker so nam Kirgizi večkrat pripovedovali, da se droplje pasejo v največji bližini kamel, je dokaz, da se droplje kamel ne boje. In to smo pri lovu na droplje izkoristili.

Ker je bilo zanimanje za ta poskusni lov s kamelo med lovci kar splošno in so brez iz-

jeme hoteli biti vsi navzoči, smo za ta lov opremili velik dvoosni kmečki voz. Vse štiri ročice smo podaljšali za dva metra in prepletli to ogrodje na gosto z žico in to mrežo prav na gosto zamaskirali z dolgo stepno travo, tako da je izgledalo, kakor da je to voz sena. V notranjosti smo po dolžini voza pritrdili na vsako stran desko, da smo lagodno sedeli. Tudi za voznika smo na sprednji notranji strani položili desko za sedež. V voz je bila med lesenimi ojesi vprežena kamela. Ker smo pri upravi ekspedicije imeli kar 30 prvovrstnih zdravih kamel, ki so vozile kosilnice za seno, ni bila izbira težka. Izbrali smo najmočnejšo in drugo jutro na vse zgodaj smo bili že do zob oboroženi in pripravljani na pot. Razmestili smo se na obe deski, Kirgiz je nategnil vajeti in ta koliba se je začela pomikati proti stepi. Vožnja v takem kmečkem vozu po stepi je vse prej kakor užitek. Nепrestano se tresse in poskakuje tako močno, da je najbolje držati jezik za zobmi, ker sicer tvegaš, da si ga pregrizneš. Po dveurni taki »poskočni« vožnji, ko nam je bilo res že vsega dovolj, smo končno zagledali pastirja na konju, ki je bil pred nami poslan naprej, da nam pokaže kraj, kjer so droplje. Ko sta se pastir in naš voznik dokončno pomenila, smo mi krenili naprej, pastir pa nazaj h konjem. Voz se je sedaj pomikal prav počasi, ker smo nudili kameli možnost, da se je od casa do časa malo popasla ter tako dali videz pasočse se kamele. Med tem smo trije od nas petih lovcev stalno opazovali stepo in iskali droplje. Ne glede na naše daljnoglede je mladi Kirgiz voznik brez daljnogleda prvi zagledal skupinico dropelj in nas opozoril. Večkrat sem imel priložnost opazovati, kako izvrstno oko imajo ti preprosti nomadi. Na kilometrsko razdaljo ti spozna človeka. Ko pri enem takih slučajev nisem hotel verjeti, da je možno na tako veliko razdaljo spoznati človeka in sem vprašal, kako je to mogoče, se mi je Kirgiz malo nasmešnil in odgovoril. Ali ne vidiš, da tisti človek jaha na pegastem konju. In takega konja ima v naši okolici samo Irmuhamedov, torej mora biti to on. In res je bil. Posrečeni so ti Kirgizi.

Ko smo tako ugotovili droplje, smo sklenili, da jih bomo jeli prav počasi v velikem krogu obkrožati tako, da bo vsak krog manjši, dokler se ne približamo na strelno razdaljo. Tako obkrožanje včasih traja cele ure in ne enkrat se zgodi, da se droplje dvignejo in odlete. To pot se to ni zgodilo. Ker je bila kamela popolnoma sama in seneni voz dropljam poznana stvar, se niso bale in tako smo se polagoma v krogih bližali. Oboroženi smo bili po večini s puškami na kroglo. Lovska mrzlica je z vsako minuto rasla. Pozabljali smo celo na divje tresenje, ki nas je že skoraj tri ure trpinčilo. Vsi smo si bili svesti lovskega uspeha. Ko smo se približali že na kakih 120 do 150 korakov, smo opazili, da so

se droplje vendar le začele sumljivo obnašati in bali smo se, da nam jo popihajo izpred nosa. Zato smo se odločili za strel. Štirje lovci, ki smo imeli risanice, smo se namenili, da hkrati ustrelimo na posamezne droplje, peti pa naj ima šibrenico pripravljeno za vsak primer.

Po komandi — zdaj, smo skoraj vsi hkrati sprožili po dropljah. Pri tem smo pa doživeli nekaj, na kar sploh nismo računali. Ogromna kamela ni bila vajena strelav iz take bližine in je kar ponorela. V divjem diru se je zapodila po stepi in v nekaj trenutkih je bil naš voz prevrnjen in mi smo se valjali po travi. K sreči je kamela polomila obe ojesi, se tako izpregla in v divjem diru bežala v stepo. Na mestu pa je pustila naš prevrnjeni voz, krvavečega voznika in nas pet lovcev, ki smo najbrže precej neumno zijali drug v drugega. Prvi trenutek se sploh nismo zavedli, kaj se je z nami zgodilo. Šele počasi smo dojeli, da se nahajamo približno 18 kilometrov daleč od Orska v stepi s polomljenim vozom, zlomljeno roko enega od lovcev ter zlomljenim puškinim kopitom. Pa še naš voznik je dobil pri padcu rano na glavi, ki k sreči ni bila nevarna. Šele, ko smo svojega lovskega tovariša z zlomljeno roko nekako za silo obvezali in tudi voznika pomirili, smo se spomnili na droplje. Videli smo, da nekaj vendar le leži na nastrelu in ko smo prišli bliže, smo ugotovili, da je bila od štirih strelav zadeta samo ena droplja mladica in ta najbrže slučajno. Potem so mi trije od strelcev priznali, da so vsi trije merili na dropljača in da so seveda vsi trije zgrešili. Tudi jaz sem meril na dropljača, le da nisem tega priznal.

Kaj sedaj? Naš izum lova na droplje s kamelo se je končal precej klavrno in mi smo sedeli v stepi brez voza, brez kamel in brez konj — dobre tri ure hoda od doma. Ura je bila že skoraj poldne in sonce je neusmiljeno žgalo. Odločili smo se tako, da naj Kirgiz najde najbližjo čredo naših konj, ki so se pasli pod varstvom kirgizkih pastirjev in enega kozaka, ki naj takoj odjaha v Orsk in — privede pet osedlanih konj in nekaj hrane.

Ko smo čakali na konje in hrano in si v spominu ponazorili nezgodo, smo si bili edini, da smo jo prav poceni odnesli. Lahko bi bilo prišlo do veliko večje nesreče, če bi se kameli ne posrečilo, da se je oprostila voza in sama zdirjala v stepo. Lahko bi se bilo zgodilo, da bi nas splašena žival skupaj z vozom vlačila po stepi in posledice bi bile lahko usodne, če bi se pri tem kdo zapletel v žico.

Ko smo po več urah čakanja vendar le zagledali na horizontu konje in ljudi, ki so nam šli na pomoč, je bil strah že skoraj za nami. Obljubili smo si, da bomo na upravi o škandalu krepko molčali. Ko pa so naši rešitelji prijezdili do nas, smo od njih zvedeli še veliko več kakor

smo o nezgodi vedeli mi sami. — In to je zopet značilna stran Kirgiza. Ta ti je mojster v pripovedovanju in njegova domišljija nima meja. V večernem mraku smo se vrnili na posestvo. Ker so bili o nesreči že vsi obveščeni, nam ni preostajalo drugega kakor, da smo vso resnico sami povedali.

Da je bilo nam lovcem pri glavni upravi ekspedicije Narodnega komisarijata za poljedelstvo tako lahko dobivati poročila o nahajališčih dropelj, se imamo predvsem zahvaliti našim pastirjem Kirgizom, ki so pod vodstvom kozakov pasli naše črede konj v stepah Orskega okoliša.

Ti tropi so bili razkropljeni po stepi in ker je bilo po eni strani mnogo te divjadi v stepah in ker smo za ta poročila pastirjem vedno dajali majhne napitnine, smo imeli teh poročil vedno na pretek. Žal nam čas ni dovoljeval, da bi bolj izrabili te redke prilike, ki se Evropejcu tako redko nudijo.

Ker smo kupovali za potrebe ruskega kmetijstva na tisoče in na desetstisoče konj, je bila vsa Kirgizija na nogah. Iz vseh krajev ogromne kirgizke stepe so nam gonili konje, z njimi pa so prihajala tudi poročila o divjadi, ki je nas lovce tako zanimala.

Srečko Lapaine

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

POJASNILO

Lovci, ki imate puške polrisanice zastarelih kalibrov, vam dam na članek v reviji »Lovec« št. 8/61 tole pojasnilo:

Že več kot 10 let govore, da bodo prenehali izdelovati naboje za kalibre 6,5 × 52 R, 6,5 × 58 R, 7 × 72 R, 8 × 56 M. Sch., 8 × 57 R 360, 8 × 58 R, 8 × 60 R, 8 × 60 S, 8 × 72 R, 8,15 × 46 R, 9 × 57 in 9 × 57 R. Vendar bo teh nabojev še vedno dovolj. Glede teh nabojev smo se obrnili za pojasnilo na nemške in češke tvrdke in prejeli zadovoljiv odgovor, da navedenih nabojev ne bo zmanjkalo vse dotlej, dokler jih bomo rabili in kupovali. Pripominjam, da so nam na naše vprašanje takoj ponudili te naboje.

Orožje gornjih kalibrov se v glavnem res ne izdeluje več, razen po naročilu, pa vam izdelajo puško takega kalibra povsod, ker imajo ti kalibri tudi dobre lastnosti.

Pri nas so skoraj popolnoma odpadli sledeči naboji: 7 × 72 R, 8 × 56 M. Sch., 8 × 60 in 8 × 60 S, 8,15 × 46 R in 9 × 57 R. To pa zato, ker je za te naboje samo še nekaj pušk v rabi. Naboji pa so še na zalogah, celo tovarna bi jih še izdelala, če bi jih želeli.

S tem hočem povedati, da nam ne bo zmanjkalo nabojev za zastarele puške, ampak se bodo prej naše puške izrabile, to se pravi, da se nam ni treba bati za naboje. Dolžnost puškarskih podjetij pa je, da skrbe in pravočasno naročajo vse potrebne in zaželene naboje.

Naboje 7 × 57, 7 × 57 R, 7 × 65 R in 7 × 64 s 7 gramsko kroglo omenjam zato, ker sem dobil od strani lovcev, ki imajo puške teh kalibrov, vprašanja in celo negotovanja, da smo jim še pred kratkim prodali bok puške

teh kalibrov, ki se ne bodo več izdelovali. Takoj sem vsakemu odgovoril, da je članek o teh kalibrih slabo razumel in sicer v tem, da se ne bodo izdelovale 7 gr krogle, ki nam v resnici niso potrebne niti jih dosedaj nismo naročali. Vedno pa bodo na zalogi naboji z 9 in 11,20 gr krogami.

Ivan Turk
Ljubljana

Opozorilo

V koledarčku za lovce, ki ga je izdala za to leto Lovska združba »Lovec« v Ljubljani, je v lovnih časih na zadnji strani pomotoma naveden lovni čas za »druge divje race, divje gosi in žagarice 1. VIII. — 31. XII.« namesto pravilno 1. VIII. do 31. III. in prav tako za kormorana, laboda, žerjava in pribo. Ur.

JUBILANTI

Karel Lenič je lani praznoval svojo šestdesetletnico, član in dolgoletni predsednik LD Šentjernej, vedno delaven in požrtvovalen za prospeh lovstva. Dobremu lovcu in zvestemu tovarišu želimo, da bi bil še dolgo let med nami, k življenjskemu jubileju pa pristrčne čestitke!

Lovci LD Šentjernej

Andrej Kovačič-Kovač je oktobra 1961 praznoval šestdesetletnico, h kateri mu iskreno čestitamo. Jubilar je nosilec spomenice 1941, bil aktiven član v NOV in sodelavec v mnogih važnih političnih in vojaških dejavnostih. Vz glednemu in mladeniško čilemu lovskemu tovarišu želimo dober pogled še mnogo let.

Lovci LD Tolmin

Maksu Pintarju, sedemdesetletniku, agilnemu lovcu in iskrenemu ter družabnemu lovskemu tovarišu pristrčno čestitamo in mu želimo mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Lovski tovariši LD Kočevje

Lovec Alojz Jureš je umrl

Lovska družina enega najlepših ravninskih lovišč Križevci-Veržej je zgubila svojega ustanovitelja in svoječasno dolgoletnega starešino.

Pokojni je 44 let gojil fazane, jerebice in zajce ter skrbel vsa leta za pravilno prehrano, predvsem perjadi, ki jo je dvignil na rekorden stalež. Lovci iz vse Slovenije pa tudi od drugod so imeli na lovih največje užitke, saj je lovišče v njegovi oskrbi tako bogato z divjadjo, da je lovcem večkrat zmanjkalo nabojev.

Pokojni je bil pri ustanovitvi Slovenskega lovskega društva za Ljutomer in Mursko Soboto ter več let član odbora te podružnice ter tudi delegat Slovenske lovske zveze v Ljubljani, kjer je s svojimi izkušnjami pomagal pravilno organizirati slovenske lovce v tistem obdobju. Bil je pravi skrbnik divjadi pravičen in spreten vodja lovov. Ravnal se je po pravilu, da ni pravega lovca brez šolanega psa. Zato je vedno imel odličnega psa ter tako skrbel za pravilno vzgojo ptičarjev. Mnogo je s svojimi temeljitim znanjem koristil kinologiji, zlasti v Pomurju, kjer jo je vodil dolga leta.

Svojega sina Slavka je vzgojil za odličnega lovca, ki že nekaj let vodi Lovsko družino Križevci pri Ljutomeru. Zadnji pogon, to je veseli del po napornem lovu, je bil v njegovi, po prleško gostoljubni hiši, kar je starejšim lovcem v prijetnem spominu.

Kot požrtvovalen lovec in iskren tovariš bo Alojz Jureš ostal vsem članom Lovske družine pa tudi vsem lovcem — gostom ter prijateljem v trajnem in svetlem spominu.

C. R. LD Ljutomer

JOŽETU BORIŠKU V SPOMIN

Kakor pošasten strel je odjeknila po naših lovskih družinah in loviščih grozljiva vest, da te ni več. Nemi smo obstali ob tej žalostni novici, saj si bil še pred kratkim med nami ves mladeniški, vesel in zdrav, ves naš. Ko se sedaj zbiramo na lovih, v družbi ali na sestankih, se šele prav zavedamo, kaj smo s teboj zgubili. Nisi bil samo velik prijatelj, gojitelj in zaščitnik divjadi, še bolj si bil v tem naš učitelj, vodnik in najboljši tovariš. Zato si bil za svoje nesebično in požrtvovalno delo v lovstvu tudi odlikovan. Kot lovec si bil mojster ter temeljit poznavalec lovišč in divjadi. V življenju nisi bil samo dober družabnik, temveč tudi kremenit značaj, ki nikoli ni klonil v borbi za resnico in pravico. Zato si tudi občutil grenkobo pregnanstva. Omahnil si sredi dela, v katerem si nam bil svetel vzgled in ki ti bo ohranjal trajen in časten spomin. Ko si legel v prerani grob poleg sina, na katerega si bil tako ponosen, ti želimo blaženi mir, tvoj duh pa naj uživa v večnih lovskih poljanah.

Lovci LD Litija, J. Brezan

